

Katalog projektów i inspiracji

STWORZONY W RAMACH PROJEKTU

 Erasmus+
TRAVELLING PROJECT
- a Journey to Future Competences

Erasmus+

Katalog projektów i inspiracji

STWORZONY W RAMACH PROJEKTU

Erasmus+

Wybrana licencja

Warunki własności-Użycie niekomercyjnie-Do tych samych warunków 4.0 Międzynarodowe

Praca pod redakcją: Agnieszka Kucharska
Tłumaczenie: Karolina Kowalska
Projekt graficzny: Monika Goetzendorf-Grabowska
Skład i druk: Paweł Myszkowski Grey Studio

ISBN 978-83-943626-1-4

Małe lub duże projekty z zakresu edukacji przedszkolnej wczesnoszkolnej

Opracowanie: Nicoleta Savu, Adriana Mihaela
Przedszkole „Perlutele marii” Konstanta, Rumunia

„Wychowawca musi zawsze pamiętać, że jego obowiązkiem nie jest tylko uczenie młodego człowieka wszystkiego, czego można go nauczyć, ale wzbudzenie w nim miłości i szacunku dla nauki oraz pokazanie mu prawdziwych sposobów pozyskiwania wiedzy i samodoskonalenia.”

John Locke

Projekty w przedszkolach koncentrują się na świadomym wysiłku badawczym, poszukiwaniu i znajdowaniu odpowiedzi na proponowany temat, wykorzystywaniu interaktywnych metod uczenia się, które kreują złożone sytuacje w tym zakresie, motywują dzieci do efektywnego uczestnictwa w oparciu o posiadaną wiedzę i umiejętności, a nawet osiaganiu celu związanego z uzyskaniem produktu końcowego. Projekty tematyczne obejmują badanie tematów proponowanych przez dzieci, sugerowanych pewnymi zdarzeniami, których kolejność rozwoju leży w gestii nauczyciela i dzieci. Temat projektu inspirowany jest bezpośrednim środowiskiem przy założeniu bezpośredniej interakcji pomiędzy dzieckiem a środowiskiem. Treść jest zgodna z tematem, szanuje potrzebę zdobywania wiedzy przez dzieci w danym czasie, uwzględniając cechy wynikające z ich wieku.

Zintegrowane czynności realizowane w trakcie projektów tematycznych uspołniają proces nauczania – uczenia się – oceny. Czynności takie zapewniają aktywne uczenie się, które wykracza poza granice ustanowione przez dziecko, odzwierciedla zainteresowania i doświadczenie dziecka oraz mają realny cel. Projekt zapewnia dzieciom kontekst, w jakim mogą stosować różnego rodzaju wiedzę oraz umiejętności społeczne i intelektualne poza tymi podstawowymi sugerowanymi w programie nauczania.

Jeżeli teoretycznie projekt jest postrzegany jako metoda globalna o silnym charakterze interdyscyplinarnym i jako

metoda, która stymuluje i rozwija osobowość w procesie rozwoju dziecka, w praktycznym ujęciu jest on definiowany jako świadomy wysiłek badawczy dzieci skoncentrowany na znajdowaniu szczegółów i rozumieniu tematu, a nie znajdowaniu prawidłowych odpowiedzi na pytania zadawane przez dorosłego. Tak więc projekt stanowi rozszerzenie, analizę tematu z idealnego obszaru lub praktykę w kierunku, której dziecko zwraca swoją całą uwagę i energię. Projekt ten angażuje dzieci w prowadzenie badania w ich bezpośrednim środowisku oraz zjawiska i zdarzenia, o jakich chcą się więcej nauczyć.

Dla dziecka środowisko oferuje wiele możliwości badania i eksperymentowania, zaspokajając jego ciekawość i potrzebę działania. Nauczyciel jest osobą, która kreuje środowisko uczenia się, nie zapominając, że sam stanowi jego część. A więc tematem możliwego projektu może być każda rzecz, osoba lub sytuacja w klasie lub domu. Istotnym jest zainteresowanie dziecka danym tematem. Temat taki może zostać wybrany przez dzieci, nauczyciela lub zespół składający się z dzieci i nauczyciela. Zazwyczaj tematy, dla których punktem wyjścia są zainteresowania dzieci, gwarantują motywację, dają więcej satysfakcji i w lepszym stopniu wykorzystują zgromadzoną wiedzę. By poznać preferencyjne tematy, nauczyciel musi zwracać wzmożoną uwagę na spontaniczne zabawy i rozmowy pomiędzy dziećmi. Nauczyciel nie powinien zapominać, że projekt oparty jest na wcześniejszych doświadczeniach dzieci, a jego temat nie powinien być abstrakcyjny i wymagający zbyt wiele informacji i czasu; temat musi być związany z psychologicznymi charakterystykami wieku przedszkolnego.

Projekt posiada strukturę czasową, która pomaga wychowawcy stopniowo organizować swoje działania z dziećmi w zależności od ich rozwoju, okazywanego zainteresowania i stopnia znajomości omawianego tematu. Tak więc, projekt może trwać od jednego dnia do kilku tygodni, w zależności od złożoności danego tematu i zainteresowania nim dzieci.

Odpowiedni temat dla projektu powinien:

- być blisko związany z codziennymi doświadczeniami dzieci i dostępny dla nich;
- być znany przynajmniej kilkorgu dzieci, tak aby były w stanie zadawać odpowiednie pytania;
- stanowić szansę do ćwiczenia umiejętności z wszystkich obszarów rozwoju (język i komunikacja, rozwój poznawczy, społeczno-emocjonalny, fizyczny, podejście i zdolności uczenia się), a także pozwalać na zintegrowane podejście i docieranie do takich obszarów, jak nauka, sztuka, ruch, edukacja dla społeczeństwa;

- być wystarczająco obszerny, aby można było go przestudiować w co najmniej jeden dzień i maksymalnie pięć tygodni;
- nadawać się do analizy przez całą grupę dzieci.

Nauczyciel we współpracy z dzieckiem koordynuje aktywność w trakcie projektu, odgrywając rolę przewodnika i mentora całego działania. Poza tą rolę, nauczyciel jest także kierownikiem, tak aby działania podejmowane wspólnie z dziećmi były przemyślane, zmotywowane i zaprojektowane z dużą starannością i uwagą. Tak więc, po wyborze tematu nauczyciel stworzy mapę lub kartę projektu uwzględniającą główne aspekty treści, jakie będą w ramach projektu omawiane.

Projekt edukacyjny to dobry sposób na zorganizowanie i rozwijanie procesu uczenia się i edukacji wykraczającego poza dyscyplinę. Poprzez proponowane czynności, które nie mieszczą się w określonej dyscyplinie, ale stanowią korzystną fuzję kilku obszarów i kategorii działań, nauczyciel w elastyczny, dynamiczny, przyjemny oraz przystępny dla wieku sposób kieruje dzieci ku samokształceniu się. Aby takie zintegrowane podejście było możliwe, nauczyciel musi wyraźnie zdefiniować cele i zawartość codziennych czynności, tak aby w oparciu o nie można było wymyślić scenariusz danego dnia. Scenariusz taki rozpoczynać się będzie od motywacji w celu ukierunkowania pracy dzieci na objaśnienie prezentowanych kwestii. Nauczyciel rozważy także możliwość przydzielenia zadań związanych z codziennymi czynnościami każdemu centrum aktywności w taki sposób, by możliwe było osiągnięcie proponowanych celów w każdym obszarze wiedzy. Przestrzeń edukacyjna musi stanowić zachętę, a podzielenie pomieszczenia na obszary bodźców, ośrodki zainteresowań, obszary lub strefy sprzyja pracy w małej grupie, zadaniem opartym o rolę i eksperymentom. W trakcie takich czynności nauczyciel musi starać się przede wszystkim stworzyć liczne możliwości działania, aby dzieci mogły:

- zaprezentować zainteresowanie i ciekawość dotyczącą tematu projektu,
- zrozumieć przekazywane informacje,
- pracować niezależnie, będąc w stanie doświadczać – na tyle, na ile to możliwe – to, co jest dla nich szczególnie interesujące
- analizować dane i formułować przewidywania
- wyrażać opinie i stany umysłu oraz je motywować.

Po wykonaniu zaplanowanych czynności na koniec projektu przeprowadzona zostanie ocena aktywności dzieci. Nauczyciel oceni:

- sposób, w jaki dzieci zastosowały i wykorzystały inter-

- dyscyplinarne powiązania i perspektywy, umiejętności i zdolności teoretyczne i praktyczne;
- jakie umiejętności zostały pozyskane przez dzieci oraz jaka jest ich zdolność do przenoszenia takich umiejętności do innych obszarów, kontekstów lub sytuacji,
- stopień oryginalności w poszukiwaniu rozwiązań,
- zdolność odkrywania i wykorzystywania przez dzieci wartościowości projektu w celu inicjowania i rozwoju nowego.

Podsumowując, projekty rozpoczynają się od tematów zainteresowań lub pytań odpowiednich dla dzieci i wymagają zintegrowanego podejścia, w którym każdy może mieć swój wkład i doświadczyć sukcesu, ponieważ projekty:

- ✓ dają cenne szanse interdyscyplinarnego podejścia do tematów lub problemów,
- ✓ ułatwiają pracę w grupie i wspólne uczenie się,
- ✓ rozwijają zdolności badania i systematyzowania informacji,
- ✓ zwiększają motywację do nauki poprzez wykorzystywanie sytuacji z codziennego życia i angażowanie dzieci,
- ✓ ułatwiają wykorzystanie atrakcyjnych i innowacyjnych metod,
- ✓ stymulują autonomię dziecka w procesie uczenia się i ich kreatywność,
- ✓ dają każdemu dziecku możliwość zaangażowania się i wkładu w podejmowane czynności.

Projekty, te małe i te duże, stymulują i zaspokajają ciekawość dzieci, angażując je we proces własnego rozwoju, w którym nauczyciel jest tylko uważnym przewodnikiem, osobą wspierającą poszukiwanie dla indywidualnej ścieżki nauki, własnego rytmu dziecka.

Bibliografia:

- Bocoş, M., *Interactive training-Instruireainteractivă*, Presa UniversitarăClujeană Publishing House, Cluj-Napoca, 2002.
- Ciobotaru M., Antonovici Ş., Popescu M., Fenichiu D., *Applications of the projectmethod: guide for educators – Aplicații ale metodeiproiectelor: ghidpentrueducatoare*, CD PRESS Publishing House, Bukareszt 2008.
- Radu, I. T., *Evaluation in Didactic Process – Evaluareaînprocesul didactic*, Didactic and Pedagogical Publishing House Bukareszt, 2000.
- Cerghit, I., *Alternative and Complementary Training Systems. Structures, Styles, Strategies – Sisteme de instruire alternative șicomplementare. Structuri, stiluri, strategii*, Aramis Publishing House, Bukareszt, 2001.
- Preda, V., *Project Method in EarlyAges – Metodaproiectelor la vârsteletimpurii*, Miniped Publishing House, Bukareszt, 2005.

Małe projekty – metoda Travelling BOX – w edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej

Autorzy: Agnieszka Kucharska oraz Agnieszka Unczur-Tracińska, Paulina Dubilas
Przedszkole Miejskie Nr 206 z Oddziałami Integracyjnymi w Łodzi

Żyjemy w czasach, kiedy zmiany następują w takim tempie, że trudno za nimi nadążyć, to co dziś jest innowacyjne, jutro może stać się codziennością połowy świata. Wymaga to od współczesnej edukacji zmiany, która pozwoli nauczyć dzieci poruszania się w życiu z dostateczną pewnością siebie, tak aby znalazły własną drogę w świecie, o którym nie wiadomo jeszcze, jaki będzie.

Opracowując dla dzieci metodę pudełkową, chcieliśmy pozwolić dzieciom na zmierzenie się z problemem, niespodzianką, jaką dla nich przygotowaliśmy. Dać dziecku możliwość pracy metodą twórczą, która dostosowana jest do potrzeb najmłodszych uczniów, oraz procesu edukacyjnego, jaki prowadzony jest na pierwszym etapie edukacyjnym. Przyswiecał nam cel ukazania sposobu pracy z dziećmi poprzez realizację małych projektów (trwających krótko, dzień lub dwa), w których mogą one przez zabawę coś odkryć, przemyśleć, a także samodzielnie rozwiązać problem i stworzyć nowe rozwiązanie. Na tym etapie rozwijamy tzw. twórczość płynną, oznacza to, jak opisuje prof. Edward Nęcka ... „elementarne procesy poznawcze, emocjonalne i motywacyjne, które decydują o możliwościach człowieka w zakresie wytwarzania nowych pomysłów. Jest niczym więcej jak tylko zadatkami, możliwością, potencją. Stanowi niezbędny składnik i przesłankę rozwoju innych rodzajów twórczości,

związanych z wyższymi poziomami analizy, sama w sobie niczego jednak nie przesądza ani nie gwarantuje. Poznawczy mi składnikami twórczości płynnej są procesy odpowiedzialne za generowanie nowych pomysłów, przede wszystkim proces myślenia dywergencyjnego, wraz ze wspomagającym go, kreatywnymi sposobami funkcjonowania uwagi, percepcji, wyobraźni i wiedzy pojęciowej.”...

Zauważyliśmy, że ważnym elementem współczesnej edukacji jest konieczność uczenia dzieci rozwiązywania problemów i uczenia się radzenia sobie z nimi. Jednak wyuczone zasady szybko przestają funkcjonować, gdy problemy te się zmieniają, dlatego ważne jest nastawienie na sam proces rozwiązywania problemu, przekształcania, czy ukazywania możliwości poradzenia sobie z nim. Poszukiwanie rozwiązań problemów, twórcze działanie z dziećmi, to cele, jakie przyświecały nam w pracy nad realizacją projektu.

Travelling BOX – Podróżujące projekty, czyli jak narodził się pomysł

Pomysł podróżujących projektów powstał w zespole nauczycieli wychowania przedszkolnego Przedszkola Miejskiego Nr 206 w Łodzi, który w ramach projektu eTwinning pod nazwą Travelling Box, zaproponował pomysł pudełek, stających się zaczątkiem metody pudełkowej, metody małych projektów w przedszkolnej mikroskali. Początkowo pudełka tworzone przez nauczycieli przedszkola podróżowały z grupy do grupy, dopiero potem wyruszyły w świat. Projekt ten osiągnął duże zainteresowanie i spodobał się społeczności krajowej i europejskiej dlatego postanowiono rozwijać jego idee i opracować metodę w ramach projektu Erasmus + TRAVELLING PROJECT-A JOURNEY TO FUTURE COMPETENCES. W skład zespołu projektowego, którego koordynatorem była Polska wchodziły przedszkola i szkoły z Bułgarii, Grecji, Litwy, Łotwy, Portugalii, Rumunii, Turcji i Włoch.

W ramach programu zespół nauczycieli opracował pudełka / projekty w 5 aktywnościach:

- artystycznej, obejmującej muzykę, teatr, sztukę i prace ręczne;
- matematycznej z wykorzystaniem ICT i gier planszowych;
- społecznej, dotyczącej budowania tolerancji i integracji;
- przyrodniczej i ekologicznej;
- ruchowej i edukacji zdrowotnej;
- patriotycznej w zakresie regionalizmu.

W podróżujących projektach dzieci otrzymywały / znajdowały zamknięte pudełko, które otwierały wspólnie z nauczycielem. Zawartość pudełka-projektu zależała od inwencji nauczyciela, który przygotował scenariusz zajęć. Od tego, jak chciał kształtować pracę z dziećmi i co chciał im pokazać. Zawartość pudełek stanowiły własnoręcznie wykonane pomoce w formie teatrzyków, gier, plansz, lalek, materiałów do dalszego działania. Każde pudełko-projekt zawierało scenariusz określający kierunek odkrywania z dziećmi tematyki projektu oraz kartę projektu, stanowiącą swoistą mapę oczekiwań i rezultatów.

W opracowanej przez partnerski zespół metodzie, scenariusze zajęć obejmowały edukację dwujęzyczną na wybranym poziomie:

- wprowadzenia projektu,
- rozwinięcia,
- podsumowania.

Karta projektu stanowiła obraz oczekiwań, konkretnych działań, oraz pole do przekształceń i tworzenia nowych ścieżek odkrywania, lub przekształcania tematu, czy aktywności, której poświęcony był scenariusz wprowadzający.

Celem dla nauczycieli w trakcie realizacji projektu było nabywanie umiejętności przekształcania zawartości pudełek / projektów w zakresie wybranej aktywności pracy z dziećmi. Wypracowane scenariusze i karty projektu zostały umieszczone na stronie projektu na platformie eTwinning i stanowią bazę inspiracji dla wszystkich zainteresowanych nauczycieli.

ZAŁOŻENIA METODY MAŁYCH PROJEKTÓW:

1. **Atmosfera** – działania dzieci w atmosferze nieskrępowanej, życzliwej zabawy, pozwalającej dziecku otworzyć się, wyrażać własną ekspresję, a jednocześnie doznawać od grupy rówieśniczej, jak i nauczyciela, pełnej akceptacji, dającej poczucie bezpieczeństwa.
2. **Jeden dzień** – realizacja projektu jako cyklu różnorodnych sytuacji, odbywający się jednego dnia z możliwością przedłużenia na kilka dalszych, o ile dzieci wykazywać będą aktywność i zainteresowanie pracą nad projektem i jego przekształcaniem.
3. **Kompetencje** – realizację zadań i działania w podstawowych obszarach aktywności dziecka, rozwijanie kompetencji kluczowych, zgodnie z obowiązującą podstawą programową dla danego etapu edukacyjnego. Metoda ta daje nauczycielowi możliwość realizacji zadań z przyjętego programu na równi z innymi obranymi przez niego zagadnieniami, ale również możliwość podążania za zainteresowaniami grupy dzieci, jakimi przyszło mu się opiekować.
4. **Zabawa** – aktywność i kreatywność dzieci przejawiającą się w zabawach kierowanych, inspirowanych i spontanicznych przy wykorzystaniu zróżnicowanych i nietypowych pomocy i materiałów to podstawowa forma działania.
5. **Czas** – brak ram czasowych zajęcia edukacyjnego – metoda głównie opiera się na zabawie i eksploracji, a zabawa w „coś lub kogoś” może trwać przez cały dzień dla dzieci, które są nią zainteresowane.

6. **Dobrowolność** udziału dzieci w proponowanych zajęciach oraz ich aktywizację poprzez kreatywne działanie nauczyciela.
7. **Odkrycia** – zachęcanie dziecka do podejmowania działań w sytuacjach zmierzających do poznawania, różnymi drogami, różnych jej płaszczyzn, wydobywać całe bogactwo sytuacji, budzić jego ciekawość, kształtować zainteresowania, zamiłowania i pasję.
8. **Problemy** – stawianie dziecka w sytuacjach problemowo otwartych poprzez formułowanie różnorodnych propozycji, czy gotowych już zadań, które są nastawione na jakiś cel, ale droga do niego ma być odnaleziona, czy stworzona przez dziecko. Tu mieszczą się wszystkie problemy, pytania jakie stawia się przed dzieckiem.

CELE METODY MAŁYCH PROJEKTÓW:

1. Rozwijanie poczucia bezpieczeństwa, akceptacji i swobody w działaniu.
2. Kształtowanie samodzielności w działaniu i ocenianiu wyników realizacji swojego zadania, a także w pokonywaniu trudności.
3. Wyrabianie umiejętności dokonywania samodzielnego wyboru celu, środków i sposobów realizacji.
4. Kształtowanie wyobraźni twórczej, pomysłowości i inicjatywy oraz wyrażania ich w dostępnych formach ekspresji.
5. Aktywizowanie myślenia dzieci poprzez sytuacje i zadania „otwarte”, nawiązujące do dziecięcych potrzeb, zainteresowań i doświadczeń.
6. Wyrabianie lub doskonalenie już posiadanych sprawności, umiejętności i nawyków ze wszystkich dziedzin wychowania poprzez stymulowanie, inspirowanie lub kierowanie kreatywną działalnością dzieci.
7. Pobudzanie podstawowych operacji i procesów umysłowych, a zwłaszcza myślenia dywergencyjnego, stanowiącego niezbędny warunek twórczych osiągnięć wychowanków.

METODA

Metoda małych projektów – metoda pudełkowa jest to metoda interdyscyplinarna, która zakłada u uczących się dzieci znaczną samodzielność i odpowiedzialność. Dzieci podczas pracy nad swoimi projektami powinny mieć zapewniony swobodny dostęp do przedmiotów oraz pomocy, które stanowią źródło ich odkryć. W trakcie działań dzieci mogą pracować grupowo lub indywidualnie. Metoda ta pomaga stworzyć zintegrowany zespół, w którym dzieci przez pracę w grupie

uczą się rozwiązywania problemów, aktywnego słuchania, skutecznego komunikowania się, a także zdobywają poczucie własnej wartości. Metoda projektu wdraża dzieci do planowania oraz organizowania swojej pracy, a także do podsumowania działań. Podczas projektu praca odbywa się w indywidualnie ustalonym czasie i tempie. Metoda taka umożliwia doświadczenie solidarności, oraz radości ze wspólnego wysiłku, a także poczucie identyfikacji z zadaniem.

Mały projekt powinny charakteryzować cechy:

- ✓ Nabywanie wiedzy powinno zachodzić głównie w zabawie dzięki samodzielnemu odkrywaniu i rozwiązywaniu problemów.
- ✓ Aktywność dziecka ma na celu nie tylko gromadzenie wiedzy, czy doświadczeń, lecz także pobudzanie umiejętności zadawania pytań.
- ✓ Dzieci pracują nad projektami, tematami, które je interesują i wynikają z ich naturalnych potrzeb.
- ✓ Wprowadzenie rozważań teoretycznych następuje w miarę potrzeb i zawsze wynika z realizowanych działań praktycznych, osiągniętych efektów i twórczości dziecka.

Aby efektywnie pracować metodą małych projektów, należy przestrzegać określonych faz pracy, do których należą:

- Niespodzianka – zainicjowanie projektu,
- Realizacja tematu, wprowadzenie do zabawy
- Zabawa w grupie
- Realizacja projektu i naturalne przekształcanie tematu
- Prezentacja wyników działania dzieci

Metoda małych projektów nie jest tak czasochłonna jak metoda projektu nie wymaga dużej reorganizacji czasu pracy stylu pracy ze strony nauczyciela oraz dzieci. Nie nastawiamy się na wypracowany efekt projektu, raczej na samo działanie. Ogromnie ważna jest postawa nauczyciela, który powinien być partnerem współdziałającym z dziećmi. Jego rola polega na wprowadzeniu atmosfery niezwykłości działania, bajkowości i radości, co ma zachęcać dzieci do podejmowanych działań.

KARTA PROJEKTU

Nauczyciel przygotowując mały projekt powinien sprecyzować i przemyśleć swoje założenia dydaktyczno – wychowawcze. Służyć temu ma karta projektu, w której ma możliwość opracowania zarysu zajęć i oczekiwanych celów do osiągnięcia oraz opracowania mapy myślowej danego tematu by przygotować się na możliwe kierunki pracy dzieci.

ZABAWA

W wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym edukacja powinna opierać się na zabawie. Na zabawie w coś lub kogoś, na naśladowaniu i obserwacji. Bez względu jaki rodzaj aktywności preferują dzieci zabawa zawsze jest działaniem, wyzwala inwencję dzieci, mobilizuje ich cierpliwość, upór, a nade wszystko sprzyja kształtowaniu się samodzielności i poczucia własnej wartości. Twórcze rozwiązywanie problemów powinno przebiegać

KARTA PROJEKTU/PUDEŁKA .....

ETAPY PRACY NAD PROJEKTEM

ETAP I - ROZPOCZĘCIE PROJEKTU		ETAP II - REALIZACJA PROJEKTU		ETAP III - ZAKOŃCZENIE PROJEKTU	
Cele projektu		Wizyty ekspertów		Przewidywane rezultaty	
Materiały		Działania przygotowane przez nauczyciela w sali		Sposoby ewaluacji nabytej przez dzieci wiedzy i nabytych umiejętności	
Pytania kluczowe		Zajęcia terenowe		Podsumowanie – sposoby dzielenia się wiedzą i umiejętnościami	

w atmosferze radosnej zabawy, bowiem w konwencji zabawy trudne zadania stają się łatwiejsze. Zabawa pozwala uwolnić się od napięcia, które często towarzyszy problemom grupy rówieśniczej czy samoakceptacji i wiary w siebie. Centralne miejsce w pracy z dziećmi zajmują więc metody czynne oparte na zabawie i wspólnym działaniu, gdyż to one pobudzają wychowanków do samodzielności i odkrywania świata.

W metodzie pudełkowej zabawa nie stanowiła celu samego w sobie, a środek do osiągnięcia celu przyjętego przez nauczyciela określonego w karcie projektu.

Schemat realizacji zajęć tą metodą oparty jest wg schematu następujących po sobie elementów pracy dziecka:

1. Odkryj
2. Przeżyj
3. Pomyśl
4. Stwórz
5. Działaj

ODKRYJ – niespodziankę

Praca z dziećmi tą metodą rozpoczyna się niespodzianką, która może przywitać dzieci, gdy tylko wejdą do swojej Sali, a może zaskoczyć je w ciągu dnia, gdy na wyprawie odnajdą ją za pobliskim drzewem.

Punktem wyjścia i inspiracji, każdego małego projektu, jest najprostsze dziecięce pytanie CO TO? Pytanie od którego rozpoczyna się edukacyjna podróż w małych projektach, wyrażające całą dziecięcą szczerą i chęć poznania, chęć zdobycia wiedzy. Bez emocji towarzyszących tym prostym słowom nie będzie zdobywania wiedzy, czy nowych umiejętności.

Organizacja najczęściej będzie wiązała się z pierwszą częścią dnia, polegać będzie na zorganizowaniu miejsca, które stanie się "problemem do rozwiązania", bodźcem do myślenia, jak też pewną tajemniczą magią tego dnia.

Mogą to być na przykład proste przedmioty np. tara do prania stojąca w kącie Sali i przykryta starym kocem, chusty

z szyfonu w kilku kolorach upchnięte w ogromnym wazonie, czy też wielki zamknięty wiklinowy kosz stojący na środku wypełniony po brzegi przedmiotami kuchennymi jak foremki do ciasta, łyżki, tarki, wałki, cedzaki, sitka itp. Taki element zastosowany rano, zaciekawi dzieci, stanie się przyczyną wielu zadanych pytań, domysłów, samodzielnych eksploracji, zabaw. Dopiero w kolejnej części sytuacji edukacyjnej wkroczy nauczyciel, który z tego prostego elementu jak za dotknięciem magicznej różdżki zmieni TO COŚ w konkretny TEMAT – ZADANIE – PROJEKT.

W przypadku „Podróżujących pudełek” zawsze dzieci znajdowały zamknięte niewielkie pudełko, które otwierały i mogły wspólnie celebrować ODKRYCIE – otwarcie tego małego świata zamkniętego w prostym pudełku. W naszej metodzie bardzo ważne jest celebrowanie otwarcia, wyzwalanie efektu „wow”, zaciekawienia.

Co zawiera pudełko? Zawsze zależało to od inwencji nauczyciela, od tego jak chce kształtować pracę ze swoją grupą, dokąd chce zabrać dzieci i co im chce pokazać, jaką zaplanował przygodę, jakie obrał cele swoich zajęć. Dobór treści pozostaje w gestii nauczyciela, gdyż to on jako osoba inicjująca zabawę i proces twórczy wskazuje główny cel, który mają dzieci osiągnąć w pierwszym etapie działań.

PRZEŻYJ – baw się

8

W pudełku – niespodzianka nauczyciel umieszcza temat, od którego rozpocznie się zabawa. Zachęca dziecko do działania, opowiada, pokazuje, pozwala odkrywać nieznane, bawić się w końcu, zupełnie swobodnie, zawartością pudełka. W ten sposób dzieci eksplorują świat – doświadczają wszelkich możliwych zdarzeń z elementami/pomocami, które nauczyciel przygotował w projekcie. Wszystkie te działania służą przeżywaniu. Dziecko zaczyna bawić się w sposób jaki wcześniej gdzieś widział, naśladować zachowania innych bawiących się (co również jest ważną umiejętnością), zastanawia się, poszukuje, zadaje pytania. Później zabawa zaczyna przybierać inny wymiar i kieruje się na inne tory. Rolą nauczyciela jest obserwowanie i nie przeszkadzanie w swobodnej zabawie, a jednocześnie zwrócenie uwagi, w którą stronę zmierza zabawa, gdyż tu właśnie zaczyna się proces twórczy.

W metodzie pudełkowej w czasie realizowanego projektu nasze zabawy oparte były o zamieszczone w pudełkach pomoce, zadania i materiały. Początkowo nauczyciel był z dzieckiem, instruował, pokazywał, czytał i opowiadał jak zrealizować przygotowane zadania, ale z chwilą gdy dzieci samodzielnie zaczynały działać, pozwalał im na samodzielne eksplorowanie tematu, stojąc z boku, od czasu do czasu zadając pytania, które ukierunkowały ich dalszą aktywność. Dzieci tworzyły teatr cieni, mając do dyspozycji sylwetki, ale też same konstruowały lalki teatralne, ruchome pajacyki i śpiewały i tańczyły z szalonymi literkami. Bawiły się w cyrk, razem z kolorowym Clownem, goniąc poruszane wiatrem balony. Rozwiązywały zadanie konieczne do rozszyfrowania

pirackiej mapy skarbów. Nazywały zwierzęta i grupowały w rodziny, budowały dla nich zagrody, rysowały i wyklejały makiety gospodarstwa wiejskiego. Słuchając i oglądając bajki o stumilowym lesie i rozwijającym się mieście, poznawały zasady recyklingu, chcąc ratować mieszkające w nim zwierzęta. Sadziły i pielęgnowały roślinki, które miały pomóc w utrzymaniu czystego powietrza.

Powstało wiele gier i zabaw, które odbiegały od tematów, ale również z nich wynikały. Towarzystwo im nowoczesne technologie, gdzie dzieci mogły same zaprojektować mapę dla piratów (które przeistoczyły się w ozoboty), lub pokolorować obrazek ulubionego bohatera, który za pomocą aplikacji (Quiver) ożywał i odlatywał w nieznane.

Najwspanialsze było to, że dzieci były w tym wszystkim prawdziwe – prawdziwie czuły, przeżywały, śmiały się i reagowały spontanicznie na wszelkie proponowane zadania.

Metoda odnosi się do rzeczywistości, która otacza dzieci, ich zainteresowań, czy doświadczeń życiowych, dlatego przystępują one chętnie do działań, w toku których osiągają również inne cele, w zależności od tego, w którym kierunku te działania podążają.

W ten sposób przez zabawę, dziecko lepiej poznaje otaczający świat, jego właściwości, elementy, relacje między nimi, buduje swoje miejsce na świecie.

Jego własna twórcza aktywność jest zatem elementem i czynnikiem stymulującym jego rozwój. Ponieważ metodę tę wprowadzamy na najniższym, ale najważniejszym szczeblu kształcenia, dzieci nie mają jeszcze sztywnych, gotowych rozwiązań; są chętne do nauki, zabawy i często podchodzą do nich w sposób emocjonalny, instynktowny. Zewnętrzne wpływy wychowawcze stają się wartościowe o tyle, o ile potrafią uruchomić w dziecku jego wewnętrzną motywację do działania, rozbudzić jego wrażliwość, wyobraźnię i zmobilizować do pokonywania przeszkód i trudności..

POMYŚL – zadawaj pytania

W dzisiejszych czasach nauczyciele rzadko wymyślają coś sami, mają możliwość podglądania w Internecie różnych rozwiązań, przykładów działań z dziećmi. Jednak pudełko nauczyły nas przekształcać i burzyć ustalone produkty, dały odwagę do przekraczania granic. Wymusiły konieczność podążania za dzieckiem, za jego pomysłami i samą zmianą. Pozwolił nam na doznanie procesu twórczego.

Rola nauczyciela w naszej metodzie polegała na dostrzeganiu i odpowiednio wykorzystywaniu naturalnych oraz celowo reżyserowanych sytuacji do spontanicznej i inspirowanej aktywności dzieci

Zadaniem nauczyciela w tej fazie zajęć jest zachęcanie dzieci do poszukiwań, eksperymentów, przedstawiania własnych pomysłów na forum. Nauczyciel zadaje pytania otwarte, skłania dzieci do myślenia. Zapewnia pełne bezpieczeństwo

i poczucie akceptacji do działań, prowadzących do osiągnięcia sukcesu.

Jakie wskazówki dać zatem nauczycielom, aby w tej fazie zajęć wyzwolić kreatywne postawy, aby uniknąć na zajęciach nudy, zniechęcenia i bezrefleksyjnego powtarzania tego, co ktoś już gdzieś wymyślił.

Myślmy, że nie ma złotych rad, gdyż nauczyciele pracują z żywym organizmem, jakim jest grupa dzieci, składająca się z różnorodnych charakterów, emocji i postaw, a każda taka grupa jest inna. Tak jak każdy nauczyciel jest inny i ma prawo do własnych metod, błędów i doświadczeń.

Możemy za profesorem Krzysztofem J. Szmidtem dać tylko kilka wskazówek, by droga ta była dla wszystkich jej uczestników twórcza:

1. Bądź otwarty – zacznij się dziwić, stawiaj dużo pytań, spójrz na świat oczami dziecka.
2. Nie klasyfikuj – najpierw patrz, słuchaj i myśl a potem nazywaj.
3. Odracaj oceny – znajdź pozytyw.
4. Wykorzystuj wyobraźnię – baw się w fantazjowanie, wyobrażaj sobie co by było gdyby.
5. Uważnie słuchaj – toleruj różnorodność postaw, emocji.
6. Poszukuj – łącz pomysły, zmieniaj, przekształcaj, poszukuj nowych kombinacji.
7. Bądź spontaniczny i radosny – żartuj i śmieć się z dziećmi.
8. Realizuj własne pomysły – bądź oryginalny, ale dostosowuj swoje działania do sytuacji.
9. Poznawaj świat – organizuj dzieciom autentyczne przygody, wycieczki, zawody.
10. Twórz dla dzieci – sam rysuj, zagraj na czymś, zaśpiewaj, recytuj, tańcz bądź ekspresyjny.

STWÓRZ – przekształć

Dzieci to urodzeni badacze. Eksplorują otoczenie szukając elementów godnych uwagi. Ich ciekawość świata stwarza pole do twórczych zachowań i eksperymentów.

Podążając za dziećmi nauczyciel stwarza atmosferę i sytuację do działania. Często są to samodzielne doświadczenia, a czasem działania grupowe, gdzie pojawia się pozycja lidera.

Na tej pozycji nie zawsze jest przodownik grupy, czasem to nieśmiała, wstydliwa osoba, która w danym temacie ma coś do powiedzenia i czuje się pewnie. Dlatego metoda projektów jest tak ciekawa – pokazuje dziecięcą zainteresowania, przełamuje nieśmiałość i ukazuje dziecięcą kreatywność. Uczy współpracy, szacunku do pomysłów innych członków grupy, samodzielnego myślenia, uwzględniającego propozycje pozostałych osób.

Pudełko – niespodzianka zawiera temat do działań. Zawarte w nim materiały skłaniają do konkretnych aktywności w obrębie tego tematu. Dzieci zaabsorbowane i zaciekawione mają możliwość zabawy ruchowej, muzycznej, technicznej artystycznej itp. a później samodzielnie bawią się pudełkiem. Samodzielna zabawa wyzwala kreatywność i tak – miś staje się dinozaurem, teatr – miastem, a pionki do gry – krasnoludkami; inwencja twórcza dzieci.

Obserwując działania dzieci i ich swobodną samoradną zabawę, nauczyciel może wydobyc kolejny temat do działań – stworzyć przedstawienie o krasnoludkach, pójść na wycieczkę do Dinoparku lub poczytać legendy i pooglądać pocztówki o rodzinnym mieście. Pudełko przekształcić w pudełko-zbiór gier planszowych i stworzyć z dziećmi gry o tychże bohaterach. Przyczyni się to do rozwijania różnych umiejętności – artystycznych, językowych, matematycznych czy przyrodniczych. Wszystko zależy od umiejętności obserwacji nauczyciela i jego zdolności twórczych. Wszystko to w podążaniu za pomysłami dzieci, które są tu najważniejsze. Aby temat mógł ewoluować, nauczyciel musi dostarczyć/udostępnić dzieciom wszelkie materiały, które mogą się przydać do prowadzenia eksperymentów.

Nauczyciel może, lecz nie musi rozmawiać z dziećmi, przyglądać się lub uczestniczyć w zabawie (- małe dzieci lubią zabawę z dorosłymi, którzy przybierają różne role); ale przede wszystkim nie powinien przeszkadzać, ani kierunkować danej zabawy; nie podsuwać gotowych rozwiązań. Dzieci same tworzą kolejny temat do działań.

Działania w obrębie projektu często są zaskakujące, oryginalne i mogą wyposażać dzieci w umiejętności przydatne w życiu.

9

TRAVELLING PROJECT
- a Journey to Future Competences

Erasmus+

DZIAŁAJ – podsumuj

Ta część skierowana jest bardziej jako zadanie dla nauczyciela. Musi wśród dzieci usiąść, obejrzeć i opisać to stworzyły. Podsumować razem z dziećmi zaobserwowane reakcje. Wymienić się z nimi doświadczeniami. To nauczyciel powinien znaleźć sposób na emocjonalne podsumowanie pracy dzieci. Czasem wystarczy tylko wspólna zabawa, czasem wymagać będzie od niego zorganizowania prezentacji talentów z szerszemu gronu, na które zaprosi rodziców lub kolegów z innej grupy. Ważne jest by zrobił to w sposób atrakcyjny dla nich, poprzez odpowiedni dobór pobudzających środków wyrazu, oddziaływujących na różne zmysły.

Podsumowaniem wyników może być wystawa prac, rzeźb, odgrywanie scenek, wydana gazeta, narysowana bajka, zawody sportowe czy samodzielnie zorganizowany mecz lub prezentacje taneczne, które ucieleśniać będą realizowane tematy małych projektów. Ale metoda "Travelling Box" może również smakować wspólnie wykonanymi kanapkami czy upieczonym ciastem. Można małe projekty połączyć z działaniami w projektach eTwinning i zakończyć w europejskiej skali, choćby poprzez telekonferencję z dziećmi z innych krajów.

Pamiętajcie nie ma złych projektów, każdy wnosi w życie dzieci nowe doświadczenia, umiejętności i wiedzę a nauczyciel i dziecko mają realny wpływ na treści kształcenia, przy czym sam rozwija swoją kreatywność. Ważne jest by kreować coś własnego, na swój sposób. By wyjść i grać w piłkę zamiast oglądać mecz w telewizji. By przeżyć przygodę, która mimowolnie stanie się edukacją.

*Zespół projektowy życzy Wam odwagi,
by wasza edukacja nadążała za zmianami..*

Bibliografia:

Edward Nęcka, „Psychologia Twórczości”,
GWP Gdańsk 2001 r.

Krzysztof J.Szmidt, „Szkice do pedagogiki twórczości”,
Impuls Kraków 2001 r.

Scenariuszami
zajęć edukacyjnych
opracowane przez
międzynarodowy zespół
nauczycieli realizujących
projekt „Traveling
Projects – a Journey to
Future Competences”

Erasmus+

TRAVELLING PROJECT
- a Journey to Future Competences

Erasmus+

1. Zakres projektu: Gry matematyczne i planszowe / ICT

Scenariusz projektu/pudełka pt. „Żarłoczna gąsiennica”

Opracowanie: Maria Clara Conceição
Jardim de Infância de Azagães
Agrupamento de Escolas de Fajões,
Oliveira de Azeméis, Portugalia

Grupa:

25 dzieci

Wiek:

3, 4, 5, 6 lat

Cel:

Promowanie logicznego i matematycznego rozumowania.

Cele operacyjne (zorientowane na dziecko)

Dziecko:

- rozpoznaje niewielkie ilości poprzez różne formy prezentacji (liczenie, rysunki, przedmioty i pisanie liczb);
- wykorzystuje proste tabele, by zorganizować zgromadzone informacje, i interpretuje je, by odpowiedzieć na zadane pytania;
- porównuje ilości, rozpoznając „większe” i „mniejsze”;
- rozpoznaje i wykorzystuje figury geometryczne, odkrywając i nawiązując do ich właściwości;
- rozpoznaje wzorce i ustala kolejność;
- rozwiązuje proste zadania uwzględniające dodawanie i odejmowanie małych ilości;
- Dziecko korzysta z wsparcia technologicznego, by rozwijać umiejętności matematyczne;
- słucha i odtwarza słowa związane z tematem w języku angielskim.

Pomoce dydaktyczne:

- Pudełko udekorowane zgodnie z tematem;
- Opowiadanie „Żarłoczna stonoga” w prezentacji Power Point;
- Kukielka „stonogi”;
- Dwustronna mata z grami edukacyjnymi „Zapamiętajmy opowiadanie”, zawierającymi karty z owocami, figurami, dniami tygodnia oraz mniejsze karty identyfikacyjne oraz „Zabawa stonogi” z liśćmi, figurami, znakami dodawania i odejmowania i kołami.
- Cyfrowe gry dydaktyczne.

Aktywność:

- Nauczyciel prezentuje dzieciom pudełko zawierające wszystkie materiały konieczne do wykonania aktywności i buduje ciekawość co do jego zawartości;
- Wyciąga kukielkę „stonogi” z pudełka i proponuje, by dzieci posłuchały opowiadania „Żarłoczna stonoga”;
- Pokazuje prezentację opowiadania „Żarłoczna stonoga” w Power Point, zawierającą obrazy wcześniej wykonane przez grupę dzieci;
- Otwiera pudełko i proponuje dzieciom pierwszą zabawę „Zapamiętajmy opowiadanie”. Zabawa ta angażuje grupę w zorganizowanie informacji zgromadzonych z opowiadania w prostej tabeli, ustalenie kolejności dni tygodnia, policzenie owoców, powiązanie liczby z ilością oraz porównanie ilości;
- Następnie nauczyciel proponuje „Zabawę stonogi”. W tej zabawie dzieci mają rozpoznać kształt geometryczny „koła” i wypełnić ciało stonogi zgodnie z określonym wzorem kolorystycznym, stosując wskazaną kolejność. Poprzez wykorzystanie dostępnych materiałów zabawa ta obejmuje niewielkie działania dodawania i odejmowania i angażuje wszystkie dzieci;
- W końcu nauczyciel proponuje wykonanie kilku gier cyfrowych uwzględniających działania matematyczne dodawania i odejmowania, dopasowywanie par-liczb, dopasowywanie par-kolorów, zagadkę.

Późniejsze działania:

Tego typu aktywność, która trwa około 45 minut, wykonywana jest kolejno z grupą dzieci siedzących na podłodze. Na tym etapie aktywność ta realizowana jest kolejno zgodnie z wytycznymi wychowawcy z udziałem grupy. W trakcie aktywności można opracować wiele sytuacji przy użyciu elementów metodologii CLIL, prosząc uczniów o: rozpoznanie dni tygodnia, liczb i ilości, wykonanie dodawania i odejmowania, rozpoznanie kolorów, kształtów geometrycznych.

Taka różnorodna aktywność może być także rozwijana indywidualnie:

1. Praca tylko na działaniach algebraicznych, albo w formie tabeli, albo poprzez wykorzystanie gier cyfrowych;
2. Praca tylko z formami geometrycznymi i grami cyfrowymi;
3. Praca tylko z kolorami;
4. Praca z dniami tygodnia w oparciu o opowiadanie.

Następnie należy udostępnić wszystkie materiały, tak aby dziecko samodzielnie lub w grupie mogło eksperymentować i odkryć inne potencjalne możliwości edukacyjne gier.

2. Zakres projektu: Kultura regionalna, kostiumy, tradycje

Scenariusz projektu/pudełka pt.

Kostiumy narodowe

Opracowanie: Natalja Kozireva, Ludmila Atrahimovicha
Daugavpils 11.P.E.I., Łotwa

Grupa:
25 uczniów

Wiek:
5-7 lat

Założenie projektu:

Wzbogacenie słownictwa i wiedzy dzieci na temat tradycyjnych łotewskich strojów.

Cele projektu:

- Rozwijanie kreatywności i kreatywnego sposobu myślenia;
- Wzbogacenie słownictwa o nowe koncepcje, takie jak kultura, region, narodowy, tradycje i części odzieży, strojów.
- Wzbogacenie wiedzy dzieci na temat kultury łotewskiej, regionów Łotwy (Latgale), tradycji łotewskich, części odzieży.
- Uczenie się analizy, oceny i rozważania odkrywających informacje materiałów i technik stosowanych przez IlzeVesere w książce „NAMALUJMY STROJE NARODOWE”.
- Uczenie się i rozwijanie zdolności kreatywnego wykorzystania obserwowanych materiałów.

Materiały:

karty z obrazkami, prezentacja, książki, film wideo, zdjęcia, rozmowa o tradycjach, obserwacja tradycji regionalnych, osobiste doświadczenie.

Przedmiot:

kultura, region, narodowy, tradycje, części odzieży, stroje narodowe.

Cele operacyjne (zorientowane na dziecko):

- dziecko uczy się nowych koncepcji, takich jak kultura, region, narodowy, tradycje, części odzieży, stroje narodowe;
- dziecko uczy się wszystkiego o częściach strojów narodowych w różnych regionach Łotwy;
- dziecko uczy się nazywać różne części odzieży, strojów narodowych, biżuterii;
- dziecko uczy się zauważać różnicę pomiędzy strojami narodowymi regionów Łotwy (Kurzeme, Zemgale, Vidzeme, Latgale);
- dziecko uczy się nowych słów opisujących części odzieży, części strojów narodowych.

Pomoce dydaktyczne:

karty z obrazkami, prezentacja, książki, film wideo, zdjęcia, rozmowa o tradycjach, obserwowanie tradycji regionalnych, gry dydaktyczne, zabawa różnymi kartami z obrazkami, wykonanie puzzli z obrazka „łotewskie stroje narodowe”, lalka w stroju narodowym.

Aktywność:

- Nauczyciel prezentuje dzieciom książkę IlzeVesere „NAMALUJMY STROJE NARODOWE” oraz jej zawartość. Czytamy książki, oglądamy zdjęcia i obrazki o tradycjach Łotwy oraz stroje narodowe w różnych częściach Łotwy.
- Dzieci rozmawiają o tym, co wiedzą na temat rodzajów strojów w różnych częściach (regionach) Łotwy.
  - Dzieci uczą się, czym jest kultura, region, tradycje narodowe, stroje narodowe.
  - Dzieci uczą się różnych rodzajów sztuk odzieży (strojów narodowych), biżuterii w różnych regionach Łotwy (Latgale).
  - Dzieci wykonują różne karty pracy poświęcone łotewskim strojom narodowym.
  - Dzieci rozwiązują zagadkę z różnymi strojami narodowymi Łotwy.
  - Dzieci wykonują łotewską lalkę w stroju narodowym.
  - Dzieci wykonują różne części strojów narodowych, biżuterię, na przykład sakta, korony, bransolety.

Dalsze działania:

- Dzieci rozwiązują zagadkę z różnymi wcześniej przygotowanymi strojami narodowymi Łotwy.
- Dzieci tworzą różne opowiadania przy użyciu wcześniej wykonanej lalki w stroju narodowym.
- Dzieci wykonują/tworzą/rysują swoje własne warianty strojów narodowych przy użyciu wcześniej obejrzanych materiałów i swojej własnej wyobraźni.

Na podstawie tych czynności możemy wykorzystać metodologię CLIL, wprowadzając różne dodatkowe zadania, czynności i pytania, np. „Jak myślicie, co ci ludzie robili, gdzie pracowali w przeszłości?”

3. Zakres projektu: Sztuka, muzyka i teatr

Scenariusz projektu/pudełka pt.

Złotowłosa i trzy misie

Opracowanie: Irina Maria IORGA i Adriana-Mihaela
Przedszkole „Perlutele mării” Constanta, Rumunia

TEMAT: ŚRODEK REALIZACJI

aktywność interdyscyplinarna

POZIOM: dzieci 6-letnie

ROZMIAR GRUPY: 20-25 dzieci

CZAS: 35 minut

CELE:

Do końca lekcji przedszkolaki będą w stanie:

- utrzymać rozmowy na określone tematy
- poczuć się komfortowo w trakcie wypowiedzi przed innymi
- okazać zainteresowanie opowiadaniem, ich akcją, planem i postaciami
- zrozumieć kluczowe szczegóły i treść opowiadania
- wyrazić treść opowiadania werbalnie
- opisać bohaterów opowiadania
- rytmicznie akompaniować dziecięcej piosence przy użyciu elementów dźwiękowych
- powiązać uderzenia przedmiotów dźwiękowych z rytmem piosenki
- ręcznie wykonać bohatera opowiadania przy użyciu niekonwencjonalnych przedmiotów i elementów dekoracyjnych
- zróżnicować słyszalne dźwięki o różnym czasie trwania (długie, średnie, krótkie)
- zaśpiewać dźwięki o różnym czasie trwania (długie, średnie, krótkie) zgodnie z ćwiczeniem rytmicznym zaprezentowanym w formie graficznej
- skomponować wzory rytmiczne przy użyciu symbolicznych figur, by oddać dźwięki o różnym czasie trwania w formie graficznej
- cieszyć się aktywnością opartą na znanym opowiadaniu

SŁOWNICTWO:

Grupa wyrazów	Przykłady
Przedmioty	dom, krzesło, łóżko, jedzenie
Przymiotniki	gorący, zimny, duży, średni, mały, twardy, miękki, poprawny, długi, krótki, wolny, szybki
Kolory	czerwony, żółty, niebieski, zielony, brązowy, pomarańczowy, różowy
Środowisko	las
Rodzina	mama, tata, dziecko

CEL ZADANIA:

- rozwijanie języka, kreatywności i kreatywnego myślenia
- rozwijanie słuchu muzycznego i poczucia rytmu

STYL UCZENIA SIĘ:

Wizualny, werbalny, automatyczny, fizyczny

ROZWIJANE UMIEJĘTNOŚCI UCZENIA SIĘ:

myślenie, kreatywność, język, różne rodzaje inteligencji, współpraca

METODY:

opowiadanie przy użyciu dywanika do opowiadania historyjek Batii Strauss – aktywne słuchanie

WYMAGANE ZASOBY:

udekorowane pudełko, dywanik do opowiadania historyjek, bohaterowie opowiadania – kukiełki z drewnianych łyżek, drewniane łyżki, elementy z pianki dekoracyjnej, klej, kolorowe kredki, misie z papieru kolorowego (różne rozmiary: duży, mały, średni), tablica, arkusze na tablicę, rama teatru (opcjonalnie), opowiadanie „Złotowłosa i trzy misie”, rytmiczne piosenki, DVD, odtwarzacz DVD.

WPROWADZENIE:

Przedszkolaki odkrywają przed sobą pudełko w kształcie misia. Nauczyciel prosi, by powiedzieli, jakie zwierzę znajduje się na pudełku oraz wskazali kolory, w jakie udekorowano pudełko (niebieski, żółty, czerwony). Nauczyciel wyjaśnia, że pudełko w kształcie misia pochodzi z Rumunii i prezentuje rumuńskie powitanie (cześć – buna). Wewnątrz pudełka dzieci odkrywają różne materiały, jakie będą wykorzystywać w ramach tej aktywności. Wszystkie materiały niespodzianki są ponumerowane, tak aby przedszkolaki mogły je znaleźć w kolejności.

ROZGRZEWKA:

Przedszkolaki proszone są o wyjęcie z pudełka przedmiotu oznaczonego cyfrą 1: płyty DVD z filmem z Rumunii. Dzieci z przedszkola „Perlutele mării” tańczą i wygrywają rytm piosenki drewnianymi patyczkami. Po obejrzeniu filmu wszystkie dzieci proszone są o zatańczenie w podobny sposób. Muszą odkryć w pudełku przedmioty, które można wykorzystać jako instrumenty muzyczne, by wybijać rytm piosenki. Do tego zadania odpowiednie będą drewniane łyżki. Każde dziecko otrzymuje dwie drewniane łyżki i powtarza ruchy zaprezentowane przez nauczycieli, słuchając jednocześnie piosenki „Gummi miś”. Na koniec piosenki przedszkolaki zapraszone są znowu do pudełka-misia.

AKTYWNOŚCI:

Przedszkolaki znajdują przedmiot oznaczony cyfrą 2 – dywanik do opowiadania historyjek. Nauczyciel umieszcza go tak, aby był widoczny dla wszystkich dzieci i by dzieci mogły mu się przyjrzeć i opisać go, próbując poznać jego zastosowanie. Gdy przedszkolaki domyślą się, że dywanik stanowi plan opowiadania, nauczyciel wyciąga z pudełka cztery kukiełki wykonane z drewnianych łyżek – bohaterów opowiadania i odgrywa opowiadanie „Złotowłosa i trzy misie”.

Na koniec przedstawienia przedszkolaki rozmawiają o temacie opowiadania, kluczowych elementach, czterech bohaterach.

Pytania pomocnicze:

- Gdzie toczy się akcja?
- Kim są bohaterowie?
- Którego z bohaterów lubisz najbardziej?
- Co myślicie o zachowaniu Złotowłosej?
- Jak wyglądałaby ta historia, gdyby Złotowłosa nie odegrała żadnej roli?
- Jak było jedzenie taty misia? (gorące) Wymieńcie inne gorące rzeczy.
- Jak było jedzenie mamy misia? (zimne) Wymieńcie inne zimne rzeczy.
- Jak było łóżko taty misia? (twarde) Wymieńcie inne twarde rzeczy.
- Jak było łóżko mamy misia? (miękkie) Wymieńcie inne miękkie rzeczy.
- Które krzesło lub łóżko wybrałbyście?
- Który miś miał największe/najmniejsze krzesło/łóżko?

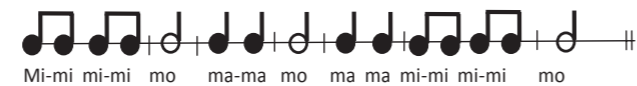
Przedsiębiorcy proszone są ponownie o zebranie się wokół pudełka-misia, by wyjąć niespodziankę numer 3 – kolorowe misie (tate misia, mamę misia i misia synka). Każdy miś umieszczany jest w miejscu do pracy, a dzieci mogą wybierać, w której części chcą uczestniczyć. Wcześniej wykorzystane drewniane łyżki stają się bohaterami opowiadania, misiami, a dzieci je dekorują. Przedsiębiorcy kleją i rysują różne elementy, by wykonać misie z drewnianych łyżek zgodnie z wybranym warsztatem.

Trzymając kukiełki z drewnianych łyżek, przedsiębiorcy tworzą trzy zespoły – zespół taty misia, zespół mamy misia i zespół misia synka. Z pudełka-misia wyjmowana jest niespodzianka numer 4 – symbole misia (kolorowy papier w kształcie misia) dla trzech misiów z opowiadania. Symbol taty misia przedstawiony jest przy użyciu długich dźwięków (mo-mo) i wolnego rytmu. Symbol mamy misia przedstawiony jest przy użyciu średnich dźwięków (ma-ma) i umiarkowanego rytmu. Symbol misia synka przedstawiony jest przy użyciu krótkich dźwięków (mi-mi) i szybkiego rytmu. Przedsiębiorcy proszeni są o zaprezentowanie swoich kukiełek zgodnie z odpowiednim tempem (wolnym, umiarkowanym lub szybkim). Dzieci rozróżniają i rozpoznają czas trwania dźwięków (długi, umiarkowany lub krótki).

Nauczyciel umieszcza symbole na tablicy, tworząc linię rytmiczną, a każdy zespół śpiewa wyznaczony dźwięk, gdy wskazywany jest jego symbol.

Linie rytmiczne:

2/4

2/4

Na koniec tego zadania przedsiębiorcy wykorzystują swoje kukiełki, by wykonać ruchy proponowane w poniższym wierszu:

Misiu, Misiu

tekst oryginalny, autor nieznan

Misiu, misiu, obróć się
 Misiu, misiu, schyl się
 Misiu, misiu sięgnij wysoko
 Misiu, misiu, dotknij nieba
 Misiu, misiu schyl się nisko
 Misiu, misiu, dotknij palców u nóg
 Misiu, misiu idź na górę
 Misiu, misiu odmów modlitwę
 Misiu, misiu, zgaś światło.
 Misiu, misiu powiedz dobranoc.

Dalsze działania:

- Stworzenie kukiełki Złotowłosej
- Odegranie opowiadania „Złotowłosa i trzy misie” przy użyciu kukiełek z drewnianych łyżek i wykonywanie ruchów wokół dywanika.
- Stworzenie różnych linii rytmicznych poprzez umieszczenie symboli misia i wskazanie czasu trwania dźwięków.

PRZYDATNE LINKI:

https://www.youtube.com/watch?v=_YyCudV3fjQ – piosenka „Gummi miś” w wersji polskiej <https://www.youtube.com/watch?v=astISOttCQ0> – piosenka „Gummy Bear” w wersji angielskiej <http://learnenglishkids.britishcouncil.org/en/short-stories/goldilocks-and-the-three-bears> – Opowiadanie „Złotowłosa i trzy misie”

PRZEDSZKOLE „PERLUTELE MARI” CONSTANTA,
 RUMUNIA

4. Zakres projektu: historia i tradycje

Scenariusz projektu/pudełka pt.

Na Litwie

Opracowanie: Snieguole Mazeikiene,
Audrone Krisciukaičiene
Jurbarko „Azuoliuko” przedszkole, Litwa

Założenie:

zaprezentowanie dzieciom historii Litwy, tradycji i świąt litewskich

Cele:

1. Wprowadzenie atrybutów litewskich.
2. Opowiedzenie legendy o żelaznym wilku.
3. Wprowadzenie do tradycji, pieśni i świąt litewskich.

Narzędzia pracy:

prezentacja w Power Point, lalka „bałtycka dziewczyna”, gra dydaktyczna, karty, litewska gra folklorystyczna „Jurgelimeistrelė”, nagrania dźwiękowe, papier, kolorowe wstążki, kolorowe kredki, torby plastikowe, farba akrylowa.

Czas trwania:

30 min.

Wiek:

3-5 lat

Liczba dzieci:

20-25

Przebieg aktywności:

1. Przedstawienie czynności dzieciom – z osobna i w grupach:
  - Wprowadzenie elementów z Litwy przy użyciu lalki – „Bałtyckiej dziewczyny” (podzielenie dzieci wg kolorów: żółty, zielony, czerwony).
  - Prezentacja w Power Point „Dobrze wiedzieć coś o Litwie”.
  - Legenda o żelaznym wilku
  - Dydaktyczna gra edukacyjna „Patrz, rozpoznaj i umieść” (każde dziecko musi wybrać jedną kartę, a wszystkie dzieci razem tworzą ścieżkę wiedzy o Litwie w stylu gry domino).
2. Metoda prezentacji w celu konsolidacji wiedzy dzieci (dzieci siedzą w grupach przy stołach, które oznaczono kolorami: żółtym, zielonym, czerwonym).
  - Wyplatanie litewskiej bransoletki.
  - Stworzenie kolorowej maty.
  - Kolorowanie litewskiej postaci „wilka”.
3. Metoda, która wzmacnia kreatywność i praktyczne umiejętności dzieci w ramach litewskich zabaw.
  - Litewska zabawa folklorystyczna „Jurgelimeistrelė” (dzieci bawią się razem z nauczycielami).
4. Metoda nagradzania i promowania dzieci – litewski cukierek „Veliuona”, upominki dla każdego dziecka – model zamku Giedymina.

5. Zakres projektu: Ekologia

Scenariusz projektu/pudełka pt.

Czyste czy zatrute

Opracowanie: Hamide KUSCU, MehmetKuscu,
Yaser HAZAR
MAKİ, Sarihasanlı Sk. Nr 1, Alanya, Turcja

Grupa: 20 dzieci

Wiek: 3-6 lat

Cele:

- wzbudzenie silnej świadomości dotyczącej środowiska wśród dzieci
- zapewnienie zrozumienia przyczyn zanieczyszczenia środowiska
- wzbudzenie chęci dosadzenia roślin wśród dzieci
- zapewnienie zrozumienia, że zanieczyszczone środowisko nie jest dobre dla ludzi
- zapoznanie dzieci z liczbami i figurami geometrycznymi
- prawidłowe stosowanie języka angielskiego

Materiały:

- przedmioty opisujące zanieczyszczone i czyste środowisko
- lalka i kilka figur przedstawiających kwiaty i drzewa
- ziemia, nasiona kwiatów i papierowe kubki
- zabawa młotkiem

Opis aktywności:

Nauczyciel otwiera pudełko i porządkuje przedmioty tak, by opowiedzieć dzieciom historię. W trakcie opowiadania korzysta z lalki i innych materiałów i w ten sposób tworzy przed dziećmi animację oraz uatrakcyjnia w ich oczach temat. W animacji celem jest, by dzieci wyobraziły sobie, jak źle jest żyć w zanieczyszczonym środowisku, a jak dobrze w czystym. W trakcie animacji dzieci odgrywają role, takie jak rola kwiatka lub drzewa. Po uświadomieniu dzieciom, że życie w czystym i zielonym środowisku jest dobre samo w sobie, dzieci otrzymują ziemię, papierowy kubek i nasiona kwiatów, aby mogły zasadzić roślinę i być częścią czystego i zielonego środowiska. Dzieci grają w grę z młotkiem i otrzymują nasiona jako punktację w grze.

SARIHASANLI SK. NR 1, ALANYA,
TURCJA

6. Zakres projektu: Przyroda i ekologia

Scenariusz projektu/pudełka pt.

Zatroszczymy się o naturę

Opracowanie: Federica Leli,
Damaride Scarinci e Tisbe Tontini
Istituto Comprensivo Anzio Włochy

Grupa:

28 dzieci

Wiek:

dzieci przedszkolne od 3 do 6 lat (także uczniowie o specjalnych potrzebach)

Cel:

Wzmocnienie rozwoju ekologicznej „mentalności”, motywowanie uczniów do podejmowania odpowiedzialnych zachowań i szanowania natury poprzez zabawę i kreatywne zadania. Promowanie znajomości języka angielskiego.

Cele operacyjne (zorientowane na dziecko)

Dziecko:

- Zapamiętuje i przyswaja poprawne zachowania przyjazne środowisku oraz z nimi eksperymentuje;
- Rozróżnia elementy naturalne i sztuczne;
- Odkodowuje symbole dotyczące ochrony środowiska i recyklingu;
- Uczy się koncepcji odpadów, rozpoznaje różne ich rodzaje i materiały, z jakich się składają;
- Eksperymentuje, manipuluje i rozróżnia różne materiały;
- Eksperymentuje z recyklingiem poprzez wykorzystanie przetworzonych materiałów do budowy nowych obiektów;
- Grupuje, klasyfikuje i liczy przedmioty w oparciu o zadane kryterium (materiał, kształt, kolor...);
- Porównuje i ocenia ilości poprzez identyfikację koncepcji więcej, mniej, równo;
- Kojarzy ilość z liczbą;
- Stosuje poprawnie zwroty: powyżej, poniżej, pomiędzy;
- Prawidłowo pokazuje relacje topologiczne na poziomie graficznym: powyżej, poniżej, pomiędzy;
- Rozpoznaje i nazywa kolory;
- Słucha i rozumie opowiadanie, identyfikuje główne postacie i zdarzenia;
- Słucha, rozumie i zapamiętuje proste słowa w danym języku;
- Uczy się kilku elementów leksykalnych języka angielskiego dotyczących: koncepcji topologicznych, elementów

lasu, kolorów, liczb od 1 do 10, emocji, ekologii;

- Eksperymentuje i łączy elementy w języku angielskim w krótkie zdania

Pomoce dydaktyczne:

Udekorowane pudełko zawierające:

- Tekst opowiadania „Uporządkuj las” (stworzonego przez nauczycieli);
- Elementy lasu i zwierzęta wykonane z odzyskanych w ramach recyklingu materiałów: wełna, rolki papieru, plastik, tkanina;
- Łatwe w użytku materiały (papier, tektura, kolory...) i materiały odzyskane w ramach recyklingu (klej, wykałaczki, błyskotki, wełna, bawełna...);
- Instrukcje tworzenia leśnych zwierząt.

Aktywności:

Projekt podzielono na dwa spotkania, w trakcie których przeprowadzona zostanie seria aktywności poświęconych edukacji środowiskowej, ze szczególnym uwzględnieniem kwestii gromadzenia i segregowania odpadów.

Przedstawione zostanie opowiadanie wprowadzające główne tematy (szacunek dla środowiska, recykling...) oraz zorganizowana zostanie seria aktywności edukacyjnych.

Tematy w języku angielskim dotyczące charakteru i ekologii, inspirowane opowiadaniem i materiałami zawartymi w pudełku, to:

- Koncepcje topologiczne: powyżej, poniżej, pomiędzy;
- Elementy lasu: trawnik, drzewa, krzaki, słońce, kwiaty i zwierzęta;
- Kolory;
- Liczby od 1 do 10;
- Emocje: smutek i szczęście;
- Ekologia: gromadzenie odpadów
- Materiały: plastik, papier i metal;
- Zanieczyszczenie: brudne śmieci i recykling.

Nauczyciel prezentuje dzieciom pudełko zawierające materiały konieczne do wykonania aktywności i budowania ciekawości co do jego zawartości. Wyjęcie materiału z pudełka, zaprezentowanie i policzenie wszystkich elementów tworzących las (trawnik, drzewa, krzaki, słońce i kwiaty) oraz zaproszenie dzieci, by powtórzyły wraz z nauczycielem nazwy przedmiotów i ich kolor.

Nauczyciel bierze torbę zawierającą różne materiały (plastikowe kubki, papierowe rolki i papierki po słodyczach...) i zaczyna rzucać je na podłogę, symulując czynność brudzenia lasu.

Wykonując te gesty, nauczyciel nazywa każdy przedmiot (papier, korek...) oraz miejsce, w którym je umieszczono (w drzewach, pod krzakiem...), i zaprasza uczniów, by powtarzali z nim gesty i słowa.

Gdy przestrzeń do pracy jest gotowa, rozpoczyna się opowiadanie „Uporządkuj las”.

Nauczyciel prezentuje uczniom bohaterów opowiadania (sowę przewodniczącą ceremonii, motyla, stonogę i jeża, jego pomocników oraz dwie wiewiórki) przy użyciu kukiełek wykonanych z materiałów poddanych recyklingowi.

W trakcie czytania nauczyciel prosi dzieci, by powtórzyły niektóre kluczowe słowa (na przykład materiały tworzące śmieci w lesie, nazwy zwierząt...) i prezentuje oraz nazywa emocje, które stopniowo napotykają w opowiadaniu (uśmiech, łzy, rozbawienie...).

Następnie nauczyciel prosi uczniów, by pomogli bohaterom opowiadania zebrać zanieczyszczenia do specjalnych koszyków oznaczonych symbolami różnych materiałów (papieru, plastiku...), stymulując ich jednocześnie do powtórzenia nazw śmieci.

Po sprawdzeniu zrozumienia poprzez serię stymulujących pytań nauczyciel wprowadza koncepcję recyklingu, prosząc dzieci, by zaobserwowały, że postacie tworzące opowiadanie wykonano z niektórych śmieci napotkanych w trakcie narracji.

Aby umożliwić lepsze zrozumienie koncepcji recyklingu, nauczyciel proponuje niewielki warsztat, w którym dzieci mogą bezpośrednio doświadczyć, jak można kreatywnie ponownie zastosować niektóre śmieci zebrane w trakcie opowiadania, tworząc z nich leśne zwierzęta, pomocników sowy.

Dalsze działania:

Każdy z tematów można w późniejszym czasie omówić i pogłębić, wykorzystując to samo opowiadanie, jako integrujące tło. Stworzone materiały można wykorzystać do wykonania proponowanych czynności lub zaprojektowania nowych ścieżek, by dodatkowo pogłębić wiedzę.

7. Zakres projektu: Sztuka, muzyka i teatr

Scenariusz projektu/pudełka pt.

„Karagiozis” (bohater ludowy)

Opracowanie: Apostolia Beka
IV przedszkole w N. Ionia Volos, Grecja

Grupa:

20 osób

Wiek:

5, 6 lat

Cel:

pogłębienie kreatywnego myślenia i działania

Cele operacyjne (zorientowane na dziecko):

Dziecko:

- uczy się o elementach potrzebnych do stworzenia teatru cieni;
- uczy się o historii Teatru Cieni;
- starannie słucha opowiadania;
- uczy się nowych słów w ojczystym języku;
- wykonuje swoje własne postacie zgodnie z wzorem Karagiozi.

Pomoce dydaktyczne:

Tematyczne pudełko teatru cieni, figurki Karagiozis, kopie do budowy figurek, nożyczki, laminator, słomki, spinacze, szmatka, soczewka.

Aktywność:

Nauczyciel prezentuje dzieciom pudełko i figurki.

1. Dzieci próbują zapamiętać nazwy figurek: 1. Karagiozis, 2. Nionios, 3. Wujek George, 4. Veszopoula, 5. Kollitiri.
2. Nauczyciel czyta dzieciom opowiadanie o Teatrze cieni.
3. Nauczyciel pokazuje dzieciom pudełko projektu, podaje temat projektu i prezentuje wszystkie elementy konieczne do stworzenia teatru cieni.
4. „Ruszająca się figurka” – kreatywna praca – sztuka i projekt.
5. Dzieci wycinają swoje własne figurki. Następnie malują je i łączą odpowiednie części ich ciała przy pomocy spinaczy, by móc poruszać częściami w trakcie przedstawienia, i umieszczają słomki na dole, by trzymać figurki.

Późniejsze działania:

Aktywność tą można zrealizować w pierwszym dniu. Dzieci zapoznają się ze swoją pierwszą figurką w teatrze cieni – figurką Karagiozisa.

Na drugi dzień mogą zapoznać się z pozostałymi figurkami i spróbować odegrać przedstawienie za kotarą, prawidłowo trzymając swoje figurki.

Trzeciego dnia, dzieci mogą stworzyć scenę do gry.

Czwartego dnia mogą wykonać wszystkie figurki, jakie będą potrzebne do przedstawienia.

Ostatniego dnia mogą podsumować całość w interaktywnej tablicy, na której dzieci mogą zgadywać nazwy figurek w teatrze cieni, odkrywać nowe itp.

Na podstawie wcześniejszych czynności można wykorzystać elementy metodologii CLIL, prosząc dzieci, by odpowiedziały na pytania:

1. Gdzie toczy się akcja?
  2. Kto mieszka w pałacu?
  3. Kto mieszka w pałacu?
  4. Kto był za kotarą?
- oraz dalsze odegranie historii...

Dzieci mogą dopasować lokalne nazwy do obrazków różnych postaci w teatrze cieni. Mogą także stworzyć swoją własną sztukę do teatru cieni, zostać aktorami i tworzyć swoje własne historie.

IV PRZEDSZKOLE W N. IONIA VOLOS,
GRECJA

8. Zakres projektu: Ruch i zdrowie

Scenariusz projektu/pudełka pt.

Zdrowy i silny

Opracowanie: Mihaela Peneva i Diana Todorova
Przedszkole „Brothers Grimm”, Shumen, Bułgaria

Grupa:

30 dzieci

Wiek:

4-5 lat

Cel:

Stymulowanie czynności motorycznych dzieci poprzez aktywności na dworze i ogólne wzmocnienie organizmu. Stymulowanie kreatywności i inicjatywy.

Cele operacyjne (Przyjazne dzieciom):

1. Dzieci są na mapach.
2. Wzmocnienie wiedzy o zdrowym stylu życia wśród dzieci.
3. Poprawa kontrolowanych czynności motorycznych: biegania, skoku obunóż, skoków żabek, chodzenia w torbach (kroki).
4. Zorganizowanie aktywności motorycznej oraz wspólnych zabaw.
5. Uznanie znaczenia ćwiczeń na dworze w celu poprawy zdrowia.
6. Nauczenie się nowych słów w języku angielskim.
7. Zachęcenie dzieci, by same zaproponowały gry.

Materiały dydaktyczne: kawałki puzzli, balony, główne elementy wieńca, kartonowe podłoże do gry „Magiczny dywan”.

Aktywności:

1. Znalezienie „skarbu” poprzez odwzorowanie.
2. Nauczyciel przygotowuje pudełko, a dzieci obserwują scenę teatralną.
3. Nauczyciel prezentuje dzieciom w pudełku materiały do pierwszej zabawy.
4. Nauczyciel wyjaśnia cel gry „Zmontuj króliczka”.
5. Dzieci bawią się w grę.
6. Nauczyciel wyjaśnia cel gry „Nakarm króliczka”.
7. Dzieci bawią się w grę.
8. Nauczyciel wyjaśnia dzieciom grę „Magiczny dywan”.
9. Dzieci bawią się w grę „Magiczny dywan”.
10. Wszystkie dzieci pozwalają nauczycielowi i dzieciom wymyślić nowe zasady lub warianty

9. Zakres projektu: Tolerancja i integracja

Scenariusz projektu/pudełka pt.

Inny nie znaczy gorszy

Opracowanie: Judyta Steglińska, Ewelina Kuc
Przedszkole Miejskie Nr 206 w Łodzi, Polska

Plan zajęć – Wprowadzenie do projektu

Grupa:

20 dzieci

Wiek:

3, 4, 5, 6 lat

Metody:

- Percepcyjna (prezentacja pudełka)
- Słowna (instruktaż, swobodne wypowiedzi dzieci)
- Element metody CLIL'a
- Memory

Formy pracy:

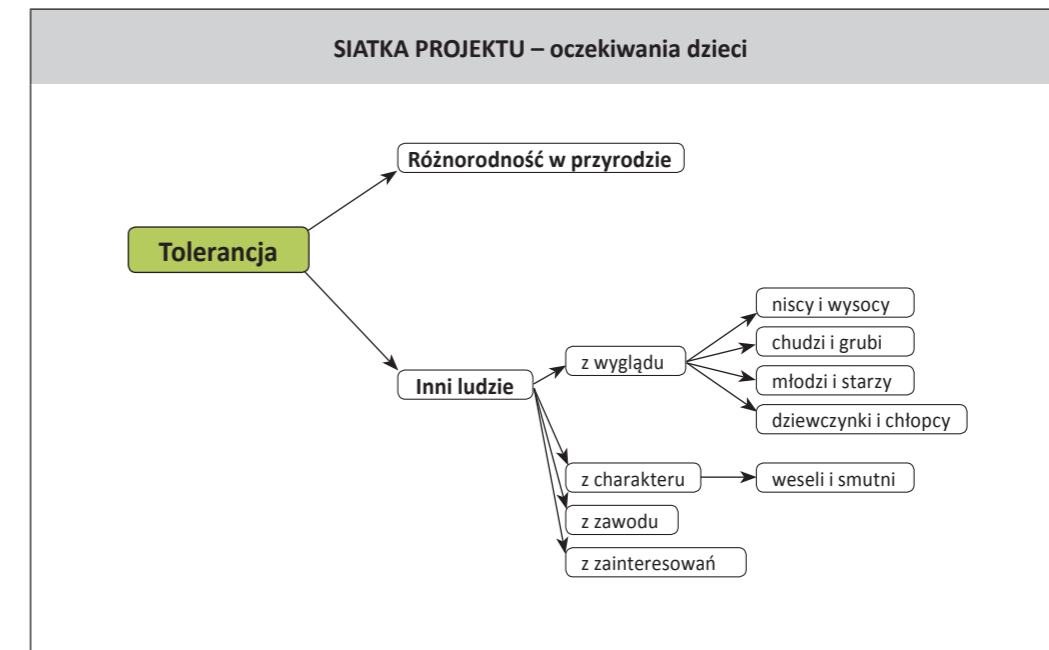
- Praca w grupie
- Praca w grupach
- Praca indywidualna

Środki dydaktyczne:

- Pudełko – projekt z zawartością
- Książka „Brzydkie kaczątko”
- Gra memory
- Karta pracy
- Napisy z nazwami emocji/cech wyglądu

KARTA PROJEKTU INNY NIE ZNACZY GORSZY

ETAPY PRACY NAD PROJEKTEM INNY NIE ZNACZY GORSZY

	ETAP I - ROZPOCZĘCIE PROJEKTU	ETAP II - REALIZACJA PROJEKTU	ETAP III - ZAKOŃCZENIE PROJEKTU
Kierunki rozwoju tematu projektu	1. Edukacja plastyczno-muzyczna 2. Tolerancja i integracja 3. Edukacja przyrodnicza 4. Edukacja zdrowotna 5. Edukacja regionalna i wielokulturowa	Wizyty ekspertów Zaproszenie do przedszkola Pani pracującej w Fundacji.	Przewidywane rezultaty 1. Wzbogacenie słownika czynnego dzieci i wiedzy na temat różnorodności/integracji/tolerancji. 2. Wzmocnienie poczucia własnej wartości i wiary we własne siły. 3. Kreatywność w działaniu.
Cele projektu	1. Rozwijanie twórczego i kreatywnego myślenia. Wzbogacanie anglojęzycznego słownika czynnego. Ukazywanie swoich obserwacji w formie plastycznej, dzielenie się swoimi wytworami. 2. Nabywanie umiejętności metodologii CLIL. 3. Budzenie otwartości na innych ludzi, kształtowanie postawy wrażliwości na inność. Kształtowanie umiejętności odczytywania emocji.	Działania w przedszkolu 1. Kącik projektowy i ekspozycja. - Materiały umożliwiające przeglądanie opowiadań. 2. Prezentacja na temat różnorodności oraz wyglądu. - Zagadki słowne, obrazkowe związane z tematem.	Sposoby weryfikacji nabytej przez dzieci wiedzy i nabytych umiejętności 1. Zagadki, quizy. 2. Wystawa rysunków dzieci przedstawiających ich ulubionych kolegów.
Materiały	Pudełko z zawartością, opowiadanie „Brzydkie Kaczątko”, przybory malarskie i kreślarskie, kolorowe kartony, laminat i laminarka, klej, rzep, karty pracy, płyta CD	Zajęcia terenowe Odwiedziny w pobliskim przedszkolu.	Sposoby dzielenia się wiedzą 1. Stworzenie słownika obrazkowego pokazującego cechy wyglądu. 2. Przygotowanie i poprowadzenie przez dzieci zajęć dla innej grupy.

Przebieg zajęć:

1. Zabawa na powitanie „If You're Happy...”

- Nauczyciel wraz z dziećmi śpiewa piosenkę oraz postępuje według instrukcji zawartej w jej słowach.

2. Zabawa wprowadzająca do tematu „The ugly duckling”

- Zapoznanie z pudełkiem (przedstawienie historii Brzydkiego kaczątka). Nauczyciel czyta dzieciom wybrane fragmenty bajki, ukazujące krzywdę kaczątka (którą wyśmiewając się z niego zrobili mu inni).

3. Nauczyciel zadaje dzieciom pytania dotyczące opowiadania:

- Dlaczego zwierzęta śmiały się z kaczątka?
  - Jak czuło się kaczątka?
  - Co stało się z kaczątkiem na końcu bajki?
- Nauczyciel mówi dzieciom, że takie uczucia/cechy dotyczą również ludzi.

4. Zabawa dydaktyczna „Dwoje różnych”

Nauczyciel pokazuje dzieciom obrazki z postaciami (gruby, chudy, wysoki, niski, smutny, wesoły, ładny, brzydki). Dzieci wraz z nauczycielem nazywają cechy postaci, następnie nauczyciel rozdaje karty pracy. Na karcie znajdują się 3 obrazki przedstawiające różne postaci. Zadaniem dzieci jest dopasowanie do obrazka jego przeciwieństwa (np. wysoki – niski).

5. Zabawa taneczna „Dwoje do pary”

Nauczyciel włącza utwór muzyczny, dzieci tańczą swobodnie. Gdy muzyka ucichnie dzieci łączą się w pary wyznaczone przez nauczyciela (dziewczynka – chłopiec, dziewczynka – dziewczynka, chłopiec – chłopiec, wysoki – niski).

6. Zabawa dydaktyczna „Memory”

Nauczyciel pokazuje dzieciom karty z obrazkami, następnie rozkłada karty tak by obrazki/postaci były zakryte, zadaniem dzieci jest odnalezienie dwóch takich samych kart (dzieci odkrywają karty według wskazówek zegara, każde po kolei). Gra dobiegna końca gdy wszystkie karty zostaną dobrane w pary).

7. Podsumowanie i podziękowanie za zajęcia

Podsumowując zajęcia nauczyciel tłumaczy dzieciom, że wygląd nie ma znaczenia, gdyż niezależnie od tego jak wyglądamy, możemy się świetnie razem bawić.

Rozwinięcie:

1. Dzieci na swoich kartach pracy mogą (dowolną metodą) narysować swojego ulubionego kolegę/koleżankę.
2. Dzieci mogą narysować swojego ulubionego kolegę / koleżankę, następnie wyciąć swój rysunek i opowiedzieć o cechach charakteru oraz wyglądu swojego przyjaciela.

10. Zakres projektu: edukacja twórcza, teatr, muzyka

Scenariusz projektu/pudełka pt.

Teatr cieni

Opracowanie: Agnieszka Unczur Tracińska,
Paulina Dubilas
Przedszkole Miejskie Nr 206 w Łodzi, Polska

Scenariusz wprowadzający do projektu

Grupa:

25 dzieci

Wiek:

5, 6 lat

Cel:

kształtowanie twórczego/kreatywnego myślenia/działania

Cele operacyjne (skierowane na dziecko):

Dziecko:

- przedstawia pantomimą zadanie ukryte na kartce
- rozwiązuje zagadkę
- kreuje ruch innej osoby/partnera w zabawie ruchowej („Bądź moją marionetką”), inspirując się muzyką innego kraju (Chin)
- uważnie słucha opowiadania
- poznaje nowe słowa w języku ojczystym i angielskim (cesarz – emperor, cień – shadow, ukochana – beloved, mędrzec – wiseman, marionetka – puppet, płótno – cloth)
- poznaje elementy niezbędne do tworzenia teatru cieni
- na bazie szablonu ruchomego pajaca tworzy własną marionetkę

PRZEDSZKOLE NR 206, ŁÓDŹ,
POLSKA

Środki dydaktyczne:

Pudełko tematyczne „teatr cieni”, kartki ze słowami do zadań pantomicznych, odtwarzacz CD lub pen driver – muzyka chińska, chiński strój tradycyjny, kolorowe kartki/pianki nożyczki, guziki, igła nitka (ewentualnie wełna, kolorowe materiały, kolorowe flamastry, ruchome oczka itp.).

Przebieg zajęć:

Nauczyciel w tradycyjnym stroju chińskim wita się z dziećmi.

1. Podział na 6 grup. Grupy otrzymują kartki ze słowami: 1. Cesarz, 2. Cień, 3. Ukochana, 4. Mędrzec, 5. Marionetka, 6. Płótno
Grupy opracowują scenki pantomiczne, które ułatwią pozostałym dzieciom odgadnięcie hasła. Pokazują je potem pozostałym grupom. Nauczyciel po odgadnięciu przedstawia dane hasło w języku angielskim.
2. Zagadka z pudełka: nie rozstaje się ze mną w nocy ani w dzień, chodzi za mną wszędzie, to jest mój... (odgadują dzieci) – cień.
3. Zabawa ruchowa w parach „Jestem twoim cieniem”. Pierwsze dziecko idzie przodem i wymyśla ciekawe ruchy, a drugie idzie za nim, naśladowując jego ruchy.

4. Nauczyciel czyta dzieciom legendę o powstaniu teatru cieni. Zadaje im pytanie: jak mogła się zakończyć ta historia?
5. Zabawa w parach „Bądź moją marionetką”. Dzieci w parach, jedno-lalka, drugie – animator. „Lalka” stoi nieruchomo, z bezwładnie opuszczonymi kończynami. „Animator” za pomocą wyobrażonych przez siebie nitek, próbuje podnieść nogę, lub rękę „lalki” (jeśli dzieciom trudno wyobrazić sobie nitki, poprosić, by delikatnie unosiły kończyny „lalki” swoimi dłońmi, w rytm muzyki chińskiej).
6. Nauczyciel pokazuje dzieciom pudełko projektowe, mówiąc jaki jest temat projektu oraz przedstawia wszystkie elementy, niezbędne do zaistnienia teatru cieni.
7. „Ruchomy pajacyk”- praca twórcza – plastyczno-techniczna. Na podstawie szablonu dzieci wycinają swojego pajacyka z kolorowych papierów/pianek, ozdabiają go z przygotowanych materiałów – pajacyk może zamienić się w laleczkę, misia, kotka i co tylko dzieci sobie wyobrażą.

Follow up:

Te zajęcia mogą odbyć się w pierwszym dniu projektu i tu dzieci poznają pierwszą lalkę tetralną – marionetkę.

Drugiego dnia mogą poznać kukielkę np. z łyżki drewnianej, bawiąc się teatrykiem cieni, oglądając sylwety na patyczkach.

Trzeciego dnia mogą poznać pacynkę-mapeta i zrobić go ze skarpety, a czwartego poznać lalkę jawajską .

W ostatni dzień, podsumować projekt można na tablicy interaktywnej, gdzie dzieci mogą zgadywać nazwy lalek teatralnych, odkrywając kolejne puzzle na ekranie, lub patrząc przez narzędzie, tzw. „lornetkę”.

Można na bazie wcześniejszych zajęć użyć elementów metodologii CLIL, pytając dzieci:

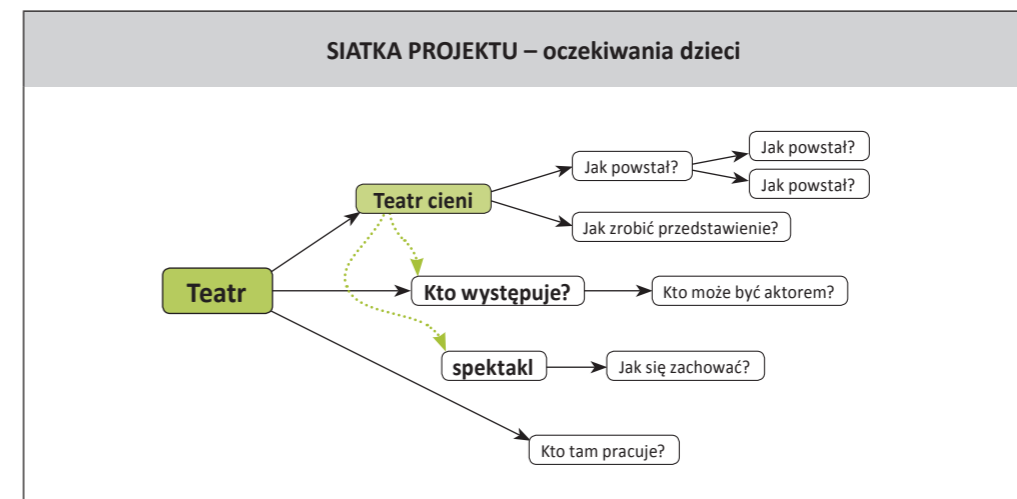
1. Where the action takes place?
2. Who live in China?
3. Who came to the emperor as a shadow?
4. Who was behind the cloth?

I dalej bawić się legendą...

Dzieci mogą dopasowywać nazwy angielskie i ojczyste do obrazków poszczególnych lalek teatralnych. Mogą również bawić się w duży teatr cieni, być aktorami, tworzyć własne historie.

KARTA PROJEKTU TEATR Cieni

ETAPY PRACY NAD PROJEKTEM TEATR Cieni

	ETAP I - ROZPOCZĘCIE PROJEKTU	ETAP II - REALIZACJA PROJEKTU	ETAP III - ZAKOŃCZENIE PROJEKTU
Kierunki rozwoju tematu projektu	1. Edukacja plastyczno-muzyczno-teatralna. 2. Edukacja matematyczna i ICT. 3. Tolerancja i integracja. 4. Edukacja przyrodnicza. 5. Edukacja zdrowotna. 6. Edukacja regionalna i wielokulturowa.	Wizyty ekspertów Zaproszenie do przedszkola np. aktora, zapoznanie go z tematem projektu, wiedzą dzieci i ich oczekiwaniami.	Przewidywane rezultaty 1. Wzbogacenie słownika czynnego dzieci i wiedza nt. teatru cieni. 2. Wzmocnienie poczucia własnej wartości i wiary we własne siły. 3. Kreatywność w działaniu.
Cele projektu	1. Rozwijanie twórczego i kreatywnego myślenia. Wzbogacanie angielskiego słownika czynnego. Odkrywanie własnych umiejętności aktorskich poprzez zabawy teatralne. Ukazywanie swoich obserwacji w formie plastycznej, dzielenie się swoimi wytworami. 2. Nabywanie umiejętności matematycznych poprzez elementy metodologii CLIL. 3. Budzenie otwartości na innych ludzi, kształtowanie postawy wrażliwości na inność. Kształtowanie umiejętności odczytywania emocji. 4. Kształtowanie umiejętności kreatywnego wykorzystania materiałów recyklingowych.	Działania przygotowane przez nauczyciela w sali 1. Kącik projektowy i ekspozycja. - Materiały umożliwiające zabawy parateatralne. 2. Prezentacja na temat historii teatru cieni, lalek teatralnych. - Zagadki słowne, obrazkowe związane z tematem. 3. Przedstawienie dla innej grupy. - Opracowanie treści, rozdzielenie ról, wykonanie materiałów.	Sposoby ewaluacji nabytej przez dzieci wiedzy i nabytych umiejętności 1. Zagadki, quizy. 2. Stworzenie słownika związanego z teatrem cieni w formie rysunkowej.
Materiały	Pudełko-scena, opowiadanie z historią powstania teatru cieni, sylwety z bohaterami opowiadania, przybory malarskie i kreślarskie, kartony, kolorowe okładki plastikowe, laminat i laminarka, patyczki do szaszłyków, wykałaczki, korki od wina, pianka wyciszająca, zdjęcia lalek teatralnych i kartoniki z podpisami, szablon ruchomego pajaca, guziki, nić, klej, latarka.	Zajęcia terenowe Organizacja wycieczki do teatru na spektakl i warsztaty.	Sposoby dzielenia się wiedzą i umiejętnościami 1. Przedstawienie teatralne. 2. Przygotowanie i poprowadzenie przez dzieci zajęć dla innej grupy.

11. Zakres projektu: ruch, zdrowie, zwierzęta, sztuka

Scenariusz projektu/pudełka pt.

Cyrk

Opracowanie: Anna Markowska, Ewelina Kuc,
Sylwia Kowalczyk
Przedszkole Miejskie Nr 206 w Łodzi, Polska

Scenariusz podsumowujący projekt

Grupa:

36 dzieci

Wiek:

5, 6 lat

Cele:

- wdrażanie do czynnego i aktywnego udziału w zabawach sportowych,
- kształtowanie umiejętności językowych (język angielski)

Cele operacyjne:

Dziecko:

- aktywnie uczestniczy w różnych formach aktywności ruchowej,
- współdziała w zabawach grupowych
- przestrzega ustalonych reguł,
- odczuwa radość płynącą z zabawy,
- umiejętnie zastosowanie słownictwa: czerwony, biały, pomarańczowy, niebieski, żółty, lew, słoń, liczebniki 1-10, okienko, clown, oczy, buty, serce

Pomoce dydaktyczne:

Tematyczne pudełko „Cyrk”.

Pomoce dydaktyczne w pudełku: ilustracje 3D do opowiadania, opowiadanie o klaunie, instrukcja do zadań, obręcz „ogień”, rajstopy, balony, kolorowe nosy, koło hula hop, peruka, wstążki w trzech kolorach: żółty, pomarańczowy, niebieski. Pomoce dydaktyczne pozostałe: biały cyrk, pacynka Clowna, odtwarzacz CD, duży worek materiałowy, taśmy w kolorze żółtym i zielonym.

Przebieg zajęć:

Pudełko stoi w sali przykryte cyrkiem. Obok stoi prezent (zielony worek) z niespodzianką w środku. Dzieci wita pacynka clown, który opowiada o tym że jest smutny bo mieszka w białym cyrku. Pacynka Clown otwiera pudełko i zaczyna opowiadać swoją historię wyjmując kolejno okienka – 4 części opowiadania:

1 okienko – „biały cyrk”. **Jaki kolor ma cyrk?, Jakich koloru nam brakuje?**

2 okienko - „dwa lwy”. **Ile jest lwów? Jakiego koloru są ogień?**

3 okienko – „dwa słonie”. **A tu jakie zwierzęta mieszkają?** Następnie pacynka wyjmuje z pudełka ostatnie...

4 okienko, przedstawiające smutnego Klauna, obok, którego znajduje się zielony worek z prezentem. Nauczyciel prosi dzieci żeby wspólnie z nim wypowiedziały zaklęcie, które ma zmienić przebieg opowiadania:

Hokus pokus jump jump jump

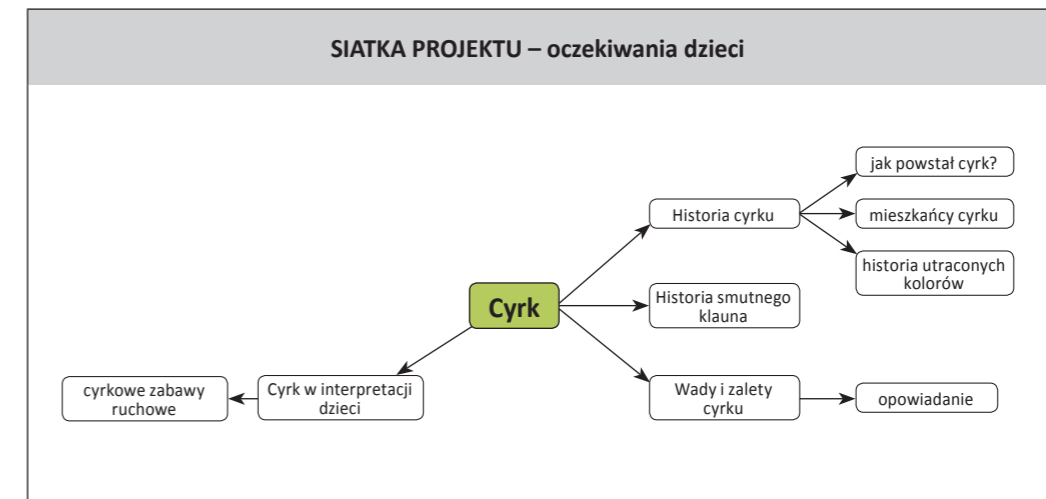
Give me friend it will be fun

Po wypowiedzeniu zaklęcia nauczyciel odpina worek z prezentem (który jest na 4 okienku) w którym ukrył się wesoły clown – **Wskaż różnice między Clownami (oczy, buty, serce)**. Nauczyciel prosi dzieci, aby jeszcze raz głośno wypowiedziały zaklęcie żeby zobaczyć co się stanie? Z dużego prezentu, z którego wychodzi duży clown (nauczyciel) witając się z dziećmi.

Nauczyciel pyta **czy Clown jest szczęśliwy?**

Nauczyciel i clown proszą dzieci, żeby razem wspólnie się pobawili. Następuje rozdanie nosów dla wszystkich dzieci. Piosenka – taniec „...”

KARTA PROJEKTU CYRKOWE ZABAWY Z KLAUNEM

ETAPY PRACY NAD PROJEKTEM CYRKOWE ZABAWY Z KLAUNEM

	ETAP I - ROZPOCZĘCIE PROJEKTU	ETAP II - REALIZACJA PROJEKTU	ETAP III - ZAKOŃCZENIE PROJEKTU
Kierunki rozwoju tematu projektu	Edukacja plastyczno –muzyczna Tolerancja i integracja Edukacja przyrodnicza Edukacja zdrowotna i fizyczna Edukacja regionalna i wielokulturowa	Zaproszenie do przedszkola • Akrobaty • Iluzjonisty • Opiekun zwierząt	Przewidywane rezultaty Wzbogacenie języka czynnego dzieci w zakresie języka ojczystego i języka projektowego(angielski) Wzmocnienie poczucia własnej wartości i wiary we własne siły. Kreatywność w działaniu.
Cele projektu	1. Rozwijanie twórczego myślenia. 2. Wzbogacanie anglojęzycznego słownika czynnego. Ukazywanie swoich obserwacji w formie plastycznej, dzielenie się swoimi wytworami. Budzenie otwartości na innych ludzi, kształtowanie postawy wrażliwości na inność. 3. Wdrażanie do czynnego i aktywnego udziału w zabawach sportowych. 4. Budzenie świadomości kulturowości.	Działania w przedszkolu 1. Kącik projektowy i eksponaty. 2. Prezentacja wyglądu do cyrku. 3. Zagadki słowne, obrazkowe związane z tematem.	Sposoby weryfikacji nabytej przez dzieci wiedzy i nabytych umiejętności 1. Zagadki, quizy 2. Wytwory dzieci związane z tematem projektu
Materiały	Pudełko z zawartością , opowiadanie o Clownie, przybory malarskie i kreślarskie, kolorowe kartony, klej, karty pracy, płyta CD, balony, koło hula hop, makieta cyrku, pacynka klauna	Zajęcia terenowe Wycieczka do cyrku Wycieczka do ZOO Wycieczka do teatru/kina	Sposoby dzielenia się wiedzą i umiejętnościami Zabawy cyrkowe z klaunem.

Po piosence pacynka pyta dzieci **Czy pamiętają kto mieszkał w cyrku?**

Pacynka pyta dzieci:

Czy pomożecie Clownowi stworzyć kolorowy cyrk?

Pacynka zagląda do pudełka i wyjmuje z niego instrukcje do zadań. Tłumaczy dzieciom że za każde zadanie można otrzymać 3 kolory wstążek (żółty, niebieski, pomarańczowy), dla całej grupy.

Kolory wstążek oznaczają dotyczy kolejne zasady wykonywania zadań:

Niebieski – fair play

Żółty – uśmiech

Pomarańczowy – dokładność wykonania zadań

Zadania ruchowe do wykonania przez dzieci – za każde zadanie dzieci mogą otrzymać 3 wstążki

1. Zabawa ruchowa w kole „Wąż” – Zadaniem dzieci jest mocne trzymanie się za ręce i przechodzenie przez koło hula hop „poruszanie się jak wąż”, nie puszczać przy tym rąk.

2. „Dmuchiwanie balonów” – wypowiedzenie zaklęcia, które ma pomóc nadmuchać balony.

Hokus pokus jump jump jump

Blow up the balooms – it will be fun!

3. Każde dziecko wybiera sobie jeden balon by wykonać z nim kolejne zadanie ruchowe poruszając się między liniami w kolorze zielonym i żółtym:

- Skaczemy jak zające trzymając balon między stopami.
- Skaczemy jak żaba z balonem między kolanami.
- Dzieci łączą się w pary, wykonują wspólnie kolejne zadania, poruszając się z linii do linii.
- Wkładamy jeden balon między głowy a drugi między brzuchy – stojąc naprzeciwko siebie.
- Dwa balony między biodrami – stojąc bokiem.
- „Gąsienica” – ustawiamy się w pociąg. Balon wkładamy między własnym brzuchem a plecami kolegi, idziemy do muzyki prowadzi clown.
- Podchodząc do „ognistej” poręczy dzieci przechodzą przez nią z balonem z Clownem.
- Balony odkładają do cyrku.

4. Po wykonaniu wszystkich zadań dzieci liczą wstążki, które udało się zebrać.

- Z zebranych wstążek powstaje cyrk.

5. Każde z dzieci w nagrodę otrzymuje od nauczyciela balon z gumką, który zakłada na stopę. Zadaniem dzieci jest zdeptać balon kolegi poruszając się tylko w obszarze dwóch linii. Osoba która ma zdeptany balon kuca a linii. Dziecko które zostanie z balonem na nodze wygrywa i zostaje „Balonowym Królem”. Następuje koronacja wygranego.

6. Podziękowanie dzieciom za wspólną zabawę

Follow up:

Możliwości do wykonania:

1. Dzieci mogą wykonać z balonów własnego klauna z wykorzystaniem mazaków, włóczki i innych pomocy według uznania nauczyciela.
2. Dzieci mogą pobawić się w cyrkowych akrobatów i wykonać zadania z balonami wymyślone przez nauczyciela.
3. Dzieci mogą łączyć angielskie i rodzime nazwy różnych zwierząt i postaci cyrkowych. Mogą też tworzyć własne historie zmieniając powstałe już opowiadanie.

12. Zakres projektu: ruch, zdrowie, zwierzęta, sztuka

Scenariusz projektu/pudełka pt.

Łowiczenie

Opracowanie: Sylwia Kowalczyk, Paulina Dubilas,
Ewelina Kuc
Przedszkole Miejskie Nr 206 w Łodzi, Polska

Czas realizacji 5 dni

Karta i etapy projektu na następnej stronie.

Grupa:

28 osób

Wiek:

3-6 lat

Cele:

- Rozwijanie wiedzy o tradycjach, kulturze i życiu ludzi w krajach Europejskich: Polska – Region Łowicki
- Zapoznanie ze strojem łowickim damskim i męskim
- Zapoznanie z tańcem ludowym „Klapok” i zabawami ludowymi
- Kształtowanie kompetencji językowych w zakresie języka angielskiego w oparciu o elementy CLIL

Cele operacyjne:

Dziecko:

- Posiada podstawowe wiadomości dotyczące wybranego kraju europejskiego Polska, stolica – Warszawa, flaga, godło
- Zna symbole: flaga i godło Polski
- Wie jak wygląda strój z regionu Łowickiego
- Rozpoznaje podstawowe kroki tańca z regionu łowickiego „Klapok”
- Bierze udział w zabawie ruchowej w języku polskim

Cel językowy:

prawidłowe użycie w języku angielskim słownictwa: części garderoby: koszula, bluzka, kamizelka, spódnica, fartuch-zapaska, spodnie, buty, kolory: czarny, biały, czerwony, zielony, pomarańczowy, niebieski, różowy.

Materiały dydaktyczne:

Mapa Europy, mapa Polski, ilustracje strojów regionalnych z różnych regionów Polski, dwie kukiełki w strojach regionu łowickiego, sylwety chłopca i dziewczynki: duże 10 sztuk, małe 18 sztuk, materiał: fizelina czarna i biała, szablony bluzki, koszuli, kamizelki, spódnicy, spodni, butów, kredki pastele, kleje w sztyfcie, odtwarzacz CD, pamięć przenośna z nagraniem zabaw ruchowych: „Uciekaj myszko do dziury”, „Mam chusteczkę haftowaną”, link do strony z tańcem „Klapok”: https://www.youtube.com/watch?v=W_gl-nWiNzc chusteczka, nożyczki.

Przebieg zajęć:

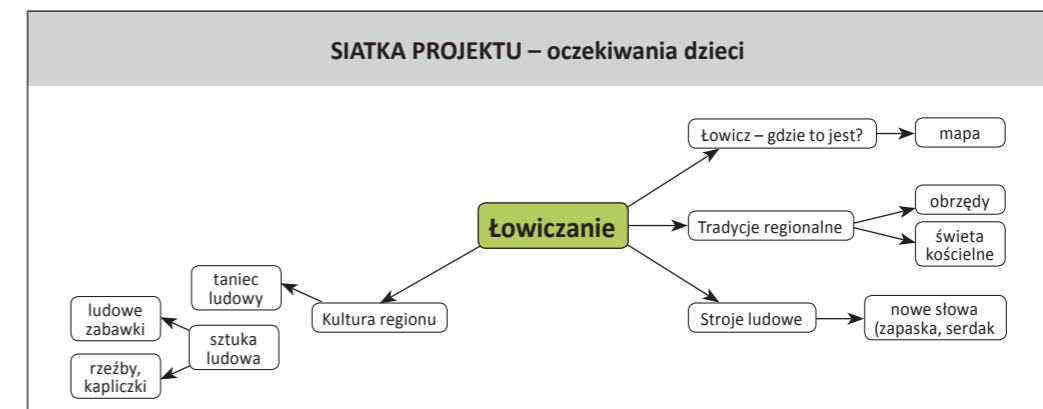
Wprowadzenie:

1. Nauczyciel zagląda do pudełka i wyjmuję z niego mapę Europy. Pokazuje dzieciom gdzie znajduje się Państwo z którego przyjechał. Następnie wyjmuję z pudełka kolejną mapę tym razem swojego kraju – Polski. Pokazuje na niej stolicę kraju – Warszawę, miasto – Łódź, w którym mieszka oraz region łowicki, o którym będą zajęcia. Następnie wyjmuję ilustrację z symbolami narodowymi swojego kraju: Flaga, Godło oraz poszczególne regiony Polski i ich stroje ludowe.
2. Nauczyciel zaprasza dzieci do wspólnej zabawy ruchowej „Mam chusteczkę haftowaną...”. Nauczyciel omawia przebieg zabawy (podkład muzyczny). Dzieci siadają do zabawy w kole i słuchają piosenki:

*„Mam chusteczkę haftowaną, wszystkie cztery rogi,
kogo kocham, kogo lubię rzucę mu pod nogi.
Tej nie kocham, tej nie lubię, tej nie pocałuję,
a chusteczkę haftowaną Tobie podaruję.”*

W czasie trwania piosenki w środku koła spaceruje jedno z dzieci z chusteczką w dłoni. Na koniec piosenki dziecko, które trzyma chusteczkę, podaje ją osobie przez siebie wybranej. Para rozkłada chusteczkę na podłodze, klęka na niej i dzieci przytulają się. Następnie wybrana osoba wchodzi do środka koła, osoba wcześniej wybierająca dołącza do koła. Ponownie dzieci śpiewają piosenkę i zabawa toczy się dalej.

KARTA PROJEKTU ŁOWICZENIE

ETAPY PRACY NAD PROJEKTEM ŁOWICZENIE

	ETAP I - ROZPOCZĘCIE PROJEKTU	ETAP II - REALIZACJA PROJEKTU	ETAP III - ZAKOŃCZENIE PROJEKTU
Kierunki rozwoju tematu projektu	1. Edukacja plastyczno-muzyczno-teatralna. 2. Edukacja matematyczna i ICT. 3. Tolerancja i integracja. 4. Edukacja przyrodnicza. 5. Edukacja zdrowotna. 6. Edukacja regionalna i wielokulturowa.	Wizyty ekspertów Telefon do przyjaciela i zaproszenie do przedszkola tancerza z zespołu ludowego, muzyka ludowego, historyka.	Przewidywane rezultaty 1. Wzbogacenie słownika czynnego dzieci i wiedza regionalizmu. 2. Wzmocnienie poczucia własnej wartości i wiary we własne siły. 3. Kreatywność w działaniu.
Cele projektu	1. Rozwijanie twórczego i kreatywnego myślenia. Wzbogacanie anglojęzycznego słownika czynnego. Odkrywanie własnych umiejętności plastycznych poprzez działanie praktyczne. Ukazywanie swoich obserwacji w formie plastycznej, dzielenie się swoimi wytworami. 2. Nabywanie umiejętności matematycznych poprzez elementy metodologii CLIL. 3. Budzenie otwartości na innych ludzi, kształtowanie postawy wrażliwości na inność. Kształtowanie umiejętności odczytywania emocji. 4. Kształtowanie umiejętności kreatywnego wykorzystania materiałów.	Działania w przedszkolu 1. Kącik projektowy i ekspozycje. – Materiały umożliwiające zabawy. 2. Prezentacja na temat historii wybranego regionu. – Zagadki słowne, obrazkowe związane z tematem. 3. Jesteśmy Łowiczenie- -Przygotowanie własnoręcznie wykonanych projektów strojów ludowych z regionu łowickiego.	Sposoby weryfikacji nabytej przez dzieci wiedzy i nabytych umiejętności 1. Zagadki, quizy 2. Wytwory dzieci związane z tematem projektu
Materiały	Pudełko z zawartością: Mapa Europy, mapa Polski, ilustracje strojów regionalnych z różnych regionów Polski, dwie kukiełki w strojach regionu łowickiego, sylwety chłopca i dziewczynki: duże 10 sztuk, małe 18 sztuk, materiał: fizelina czarna i biała, szablony bluzki, koszuli, kamizelki, spódnicy, spodni, butów, kredki pastele, kleje w sztyfcie, chusteczka, nożyczki. odtwarzacz CD, pamięć przenośna z nagraniem zabaw ruchowych: „Uciekaj myszko do dziury”, „Mam chusteczkę haftowaną”, link do strony z tańcem „Klapok” https://www.youtube.com/watch?v=W_gl-nWiNzc	Zajęcia terenowe Organizacja wycieczki do muzeum regionalnego, skansenu lub na występ zespołu ludowego .	Sposoby dzielenia się wiedzą i umiejętnościami 1. P przedstawienie teatralne o tematyce związanej z projektem. 2. Przygotowanie i poprowadzenie przez dzieci zajęć dla innej grupy.

PRZEDSZKOLE NR 206, ŁÓDŹ,
POLSKA

3. Nauczyciel proponuje dzieciom kolejną polską zabawę ruchową: „**Chodzi lisek wkoło drogi**”.
- Nauczyciel omawia przebieg zabawy ruchowej (podkład muzyczny). Dzieci siadają skrzyżnie w kręgu, każdy uczestnik kładzie ręce za plecami, na podłodze, dłońmi do góry. Jedno z dzieci tzw. „lisek” chodzi w koło z piłeczką w rękę (może być kulka z papieru) w rytm śpiewanej przez dzieci piosenki:

*Chodzi lisek wkoło drogi, cichuteńko stawia nogi,
Cichuteńko się zakrada, nic nikomu nie powiada,
Lis, lis ogon ma nie wiadomo komu da!*

W trakcie piosenki „lisek” podkłada delikatnie piłeczkę jednemu z siedzących dzieci i szybko ucieka wokół kręgu. Obdarowane dziecko musi liska złapać, gonitwa trwa do momentu aż „lisek” okrąży krąg i siądzie na zwolnione przez dziecko miejsce. Dziecko z piłeczką zostaje nowym „liskiem” i zabawa zaczyna się od początku.

4. Nauczyciel z pudełka wyciąga dwie kukiełki w stroju ludowym regionu łowickiego. Omawia wspólnie z dziećmi elementy stroju:
- Bluzka
  - Koszula
  - Kamizelka
  - Spódnica
  - Fartuch-zapaska
  - Spodnie
  - Buty
5. Prezentacja tańca ludowego z regionu łowickiego „Kłapok”.
6. Po omówieniu stroju ludowego i obejrzeniu filmu z tańcem ludowym, prowadzący wyjmują z pudełka sylwety chłopca i dziewczynki, materiał czarny i biały, kredki pastele, kleje. Prosi aby dzieci usiadły do stolików. Na stole kładzie kredki pastele, kleje, materiał. Rozdaje dzieciom sylwety duże i części stroju dla dzieci 3-4 letnich oraz szablony: spódnicy, spodni, bluzki, koszuli, kamizelki, butów małe dla dzieci 5-6letnich. Dzieci mają za zadanie wykonanie przy użyciu szablonów, materiału, kleju i kredek własnej lalki według wzoru. Dzieci wycinają z materiału odrysowany szablon poszczególnych elementów: spódnica, spodnie, bluzka, koszula, buty. Wycięte bądź gotowe elementy, dzieci przyklejają na otrzymane wcześniej sylwety dziewczynki lub chłopca. Przyklejone do sylwet części garderoby dzieci ozdabiają kredkami według wzoru.

7. Po wykonaniu zadania utrwalamy części garderoby. Co mam dziewczynka na sobie ?

- Bluzkę
- Kamizelkę
- Spódnicę
- Fartuch-zapaskę
- Buty

Co ma na sobie chłopiec?

- Koszulę
- Spodnie
- Kamizelkę
- Buty

Jakiego koloru jest: bluzka, spódnica, fartuch-zapaska, kamizelka, buty dziewczynki?

- Biały
- Pomarańczowy, czerwony, zielony, niebieski, różowy
- Czarny
- Czarny
- Czarny i czerwony

Jakiego koloru jest: koszula, spodnie, kamizelka, buty chłopca?

- Biały
- Pomarańczowy, czarny, czerwony
- Czarny
- Czarny

Folow up:

Dzieci na kolejnych zajęciach mogą poznawać kolejny region Polski bądź innego kraju i na podstawie gotowych sylwet i materiału przekształcać stroje dla swoich regionalnych lalek.

**Porównanie systemów
kształcenia Grecji, Polski,
Łotwy, Portugalii, Turcji,
Włoch, Litwy, Bułgarii
i Rumunii**

Erasmus+

TRAVELLING PROJECT
- a Journey to Future Competences

Erasmus+

Porównanie wszystkich etapów edukacyjnych systemu Grecji, Polska, Łotwa, Portugalia, Turcja, Włochy, Litwa, Bułgaria i Rumunia

Opracowanie: Apostolia Beka
Dyrektor i wychowawca w IV przedszkolu
w N. Ionia Volos, Grecja

System kształcenia Grecji

Życie szkolne uczniów może rozpocząć się w wieku 2,5 lat (opieka przedszkolna) w (prywatnych i publicznych) instytucjach zwanych żłobkami. Niektóre żłobki posiadają także oddziały przedszkolne prowadzone równoległe do przedszkoli. Równoległe do przedszkoli i szkół podstawowych działają także szkoły całonienne, które posiadają wydłużone godziny pracy i wzbogacony program.

Ponadto istnieją jeszcze przedszkola specjalne, szkoły podstawowe, średnie, licea i klasy licealne, skierowane do uczniów posiadających specjalne potrzeby edukacyjne. Działają także muzyczne, kościelne i sportowe szkoły średnie i licea. Po obowiązkowej edukacji średniej uczniowie mogą także uczęszczać do instytutów szkolenia zawodowego, które oferują edukację formalną dla różnych grup absolwentów, w tym absolwentów gimnazjów oraz szkół średnich, w zależności od oferowanych specjalizacji.

Formalna edukacja charakteryzuje się ustalonym czasem trwania nauki, powtarzalnością oraz przyznawaniem oficjalnych, akceptowanych przez państwo kwalifikacji na koniec kształcenia.

Ukończenie instytucji edukacyjnych wymaga posiadania dowodu uzyskania stopnia naukowego (licencjata, dyplomu itp.) z poprzedniego poziomu studiów, by móc kontynuować kolejny.

Szersza analiza pokazuje, że wszystkie usługi edukacyjne oferowane w Grecji stanowią bardzo złożoną, wielopoziomą i zróżnicowaną sieć. W ramach formalnego systemu edukacyjnego oraz we współpracy z instytucjami stanowiącymi jego trzon lub niezależnie od nich oferowanych jest wiele innych klasyfikowanych lub nieklasyfikowanych usług edukacyjnych.

System kształcenia Polski

Rok szkolny w Polsce rozpoczyna się pierwszego września, a kończy w przedostatni piątek czerwca. Nauczyciele pracują 40 godzin tygodniowo, co obejmuje:

- Prowadzenie zajęć z dziećmi/uczniemi (w przedszkolu – 25 godzin dydaktycznych tygodniowo, w szkole – 18 godzin dydaktycznych tygodniowo, specjaliści tacy jak psychologowie lub logopedzi – 22 godziny tygodniowo)
- Szkolenie w trakcie pracy
- Wspieranie dzieci o różnych potrzebach edukacyjnych
- Współpraca z rodzicami i społecznością lokalną
- Dokumentacja pracy

System edukacji obejmuje kształcenie obowiązkowe w pełnym wymiarze godzin i kształcenie obowiązkowe w niepełnym wymiarze godzin.

Obowiązkowa edukacja w pełnym wymiarze godzin obejmuje: **Edukacja przedszkolna**, którą dzieci mogą rozpocząć w wieku 3 lat i jest opcjonalna.

Dla 6-latków obowiązkowy jest 1 rok przygotowania przed-szkolnego, który może być organizowany w przedszkolach lub innych formach edukacji przedszkolnej, w których podstawowy program nauczania jest realizowany przez 5 godzin dziennie i jest finansowany, np. cała edukacja obowiązkowa, od subwencji ogólnej z budżetu państwa.

8-letnia szkoła podstawowa dla dzieci w wieku 7-15 lat i jest podzielona na dwa etapy:

- Etap I – wczesna edukacja szkolna (klasy I-III), gdy dzieci uczą 1 nauczyciel przy wsparciu nauczyciela języka obcego
- Etap II – edukacja podstawowa, w której dzieci uczą się według przedmiotów

Na ostatnim roku szkoły podstawowej uczniowie przystępują do obowiązkowego egzaminu zewnętrznego Polsce edukacja jest obowiązkowa w niepełnym wymiarze godzin do ukończenia 18 lat.

Wykształcenie średnie

Jest to ścieżka edukacyjna wybrana przez uczniów indywidualnie w zależności od ich talentów i zainteresowań.

W nowym systemie młodzi ludzie mogą uczęszczać do następujących typów szkół:

- 4-letnie liceum ogólnokształcące
- 5-letnie technikum
- 3-letnia szkoła sektorowa (etap I)
- 2-letnia szkoła sektorowa (etap II)

Szkołnictwo wyższe – kształcenie obowiązkowe w niepełnym wymiarze godzin

Jest przeznaczony dla osób dorosłych, które zdały maturę po ukończeniu szkoły średniej lub technikum.

Istnieją dwa rodzaje szkół wyższych: uniwersyteckie i pozauniwersyteckie

Oferują zarówno studia pierwszego i drugiego stopnia, jak i studia magisterskie, a jedynie uniwersyteckie uczelnie mogą oferować studia trzeciego stopnia (studia doktoranckie) i są upoważnione do nadawania stopnia doktora.

System kształcenia Łotwy

System kształcenia dzieli się na trzy poziomy: krajowy, gminny i instytucjonalny. Głównymi decydentami na poziomie krajowym są parlament (Saeima), Gabinet Ministrów i Ministerstwo Edukacji i Nauki. Ministerstwo Edukacji i Nauki zajmuje się wdrażaniem i rozwojem polityki edukacji oraz nadzoruje

krajową sieć instytucji edukacyjnych, ustala standardy kształcenia oraz treść i procedury szkolenia nauczycieli. W państwowych i gminnych instytucjach edukacyjnych językiem wykładowym jest język łotewski. Edukacja w innych językach jest możliwa w szkołach prywatnych oraz w państwowych i gminnych instytucjach edukacyjnych, które oferują programy (studia) dla mniejszości narodowych. Uczeń zdobywający wykształcenie podstawowe lub średnie w innym języku uczy się jednocześnie w języku narodowym oraz zdaje egzamin w języku narodowym zgodnie z procedurami krajowymi i zakresem krajowym.

Opłata za nauczanie w przedszkolach, szkołach podstawowych i średnich w placówkach edukacyjnych finansowanych przez państwo lub gminy pokrywana jest z budżetu krajowego lub gminnego. Prywatna instytucja edukacyjna może ustalić opłatę za kształcenie.

W programach szkolnictwa wyższego państwo pokrywa koszty nauczania dla określonej liczby miejsc zgodnie z budżetem państwowym na odpowiedni rok akademicki, a odpowiedni studenci mogą starać się o dotacje. Każda instytucja szkolnictwa wyższego może ustalić opłatę za dodatkowe miejsca dla studentów.

Każdemu studentowi przysługuje pożyczka państwowa na studia wyższe. Obywatele zagraniczni i bezpaństwowcy płacą za swoją edukację zgodnie z umową zawartą z odpowiednią placówką edukacyjną. Czesne dla obywateli krajów Unii Europejskiej i ich dzieci ustalane i pokrywane jest zgodnie z taką samą procedurą, jak ta stosowana w odniesieniu do obywateli i stałych rezydentów Łotwy.

System kształcenia Turcji

System edukacyjny w Turcji dzieli się na trzy poziomy, które tworzą 12-letni obowiązkowy system kształcenia. Pierwszym poziomem w systemie edukacji jest czteroletnie szkolnictwo podstawowe (klasy I, II, III, IV). Drugim poziomem jest czteroletnie szkolnictwo średnie (klasy V, VI, VII i VIII). Trzecim poziomem jest czteroletnie szkolnictwo ogólnokształcące (klasy IX, X, XI i XII)

Istnieją dwa rodzaje uniwersytetów w Turcji: państwowe i prywatne. Wszystkie tureckie uniwersytety posiadają akredytację [brak fragmentu zdania]. W sierpniu 2013 roku działały 104 uniwersytety państwowe i 71 uniwersytetów prywatnych. Zgodnie z kodeksem prawnym przyjętym w sierpniu 2012 roku od studentów uniwersytetów państwowych nie są pobierane żadne opłaty, z wyjątkiem studentów wieczorowych.

Uniwersytety prywatne są w połowie niezależne i nie podlegają regulacjom państwa. Tego typu uniwersytety pobierają czesne. Wiele prywatnych uniwersytetów oferuje kierunki zarządzania i informatyki. Niektóre prywatne uniwersytety znane są ze swoich kierunków technologicznych i medycznych. W wielu prywatnych uniwersytetach językiem wykładowym jest język angielski. Tego typu uniwersytety oferują klasę przygotowawczą w języku angielskim dla studentów nieznających biegle angielskiego.

System kształcenia Portugalii

Portugalski system kształcenia obejmuje edukację przedszkolną, szkolną i pozaszkolną.

Edukacja pozaszkolna obejmuje zajęcia z zakresu czytania i pisania oraz edukacji podstawowej, uzupełnienie kulturowe i naukowe, inicjację, przeszkolenie i rozwój zawodowy i odbywa się w ramach otwartych i różnorodnych inicjatyw formalnych i nieformalnych.

Celem edukacji pozaszkolnej jest umożliwienie każdej osobie poprawy swojej wiedzy i rozwoju swojego potencjału poza edukacją szkolną i w celu spełnienia indywidualnych potrzeb. Edukacja pozaszkolna jest częścią ustawicznego uczenia się i jest ukierunkowana na globalność i ciągłość działań edukacyjnych.

System kształcenia Włoch

Włoski system kształcenia i szkolenia zorganizowany jest zgodnie z zasadami podrzędności i autonomii instytucji edukacyjnych.

Państwo sprawuje wyłączną władzę legislacyjną w oparciu o „ogólne zasady kształcenia” i ustalanie zasadniczych poziomów korzyści, jakie muszą zostać zagwarantowane na terytorium całego kraju.

Ponadto państwo ustala fundamentalne zasady, jakie muszą być przestrzegane przez regiony w trakcie wykonywania spoczywających na nich uprawnień szczególnych.

Regiony posiadają ograniczone uprawnienia w obszarze edukacji, ale pełne uprawnienia w zakresie szkolenia zawodowego.

Państwowe instytucje edukacyjne są autonomiczne pod względem nauczania, organizacji, badań, eksperymentów i rozwoju.

Rodzice i opiekunowie uczniów odpowiadają za wypełnienie obowiązku kształcenia nieletnich, natomiast gminy zamieszkania i administratorzy szkół, do których dzieci są zapisane, są zobowiązani kontrolować, czy obowiązek ten jest realizowany.

Na koniec okresu obowiązkowej edukacji, zazwyczaj na koniec drugiego roku szkoły średniej, uczeń, który decyduje się nie kontynuować nauki, otrzymuje świadectwo potwierdzające uzyskane umiejętności.

Po zdaniu krajowego egzaminu końcowego dla edukacji średniej uczeń może uzyskać dostęp do studiów wyższych (uniwersytety, Afam i ITS). Niektóre studia uniwersyteckie mają ograniczony nabór, a studenci muszą zdać egzamin wstępny.

System kształcenia Litwy

Na Litwie edukacja jest obowiązkowa do 16 roku życia. Obowiązkowa edukacja zazwyczaj realizowana jest do X klasy (II klasa gimnazjum). Po ukończeniu X klasy uczniowie muszą przystąpić do testu osiągnięć w ramach edukacji podstawowej z litewskiego, matematyki oraz wybranego języka ojczystego (białoruskiego, polskiego, rosyjskiego lub niemieckiego).

Po ukończeniu edukacji podstawowej i uzyskaniu stosownego świadectwa mogą kontynuować naukę w ramach programów szkolnictwa średniego lub zawodowego lub w ramach połączonego programu szkolnictwa średniego i zawodowego, by uzyskać swoje pierwsze kwalifikacje.

Uczniowie, którzy ukończyli całość lub część programu edukacji podstawowej i średniej innego kraju lub organizacji międzynarodowej zagranicą lub na Litwie mają prawo wybrać szkołę państwową, gminną lub prywatną i zapisać się do niej w taki sam sposób, jak uczniowie litewscy, zgodnie z ogólnie przyjętymi zasadami.

Szkoła przygotowuje plan integracji dla uczniów, którzy pochodzą z innych krajów i którzy ukończyli część lub całość międzynarodowego programu ogólnokształcącego i, w razie potrzeby, plan kształcenia indywidualnego. Szkoła ustala także odpowiedni okres adaptacji ucznia. Jeżeli uczeń jest w stanie osiągnąć zadowalający poziom wiedzy i umiejętności w okresie adaptacyjnym, szkoła przygotowuje dla niego plan kształcenia i zapewnia mu stosowną pomoc.

Większość uczniów posiadających szczególne potrzeby edukacyjne kształci się w szkołach ogólnokształcących wspólnie ze swoimi rówieśnikami. Program ogólnokształcący i zawodowy oraz inne programy są przystosowane do uczniów posiadających szczególne potrzeby edukacyjne. Uczniowie tacy mogą ukończyć program kształcenia w krótszym lub dłuższym czasie niż ten ogólnie ustalony. Uczniowie o bardzo szczególnych lub szczególnych potrzebach edukacyjnych mogą uczyć się w wyznaczonych szkołach ogólnokształcących do 21 roku życia.

Uczniowie mogą także uczęszczać do klas w różnych szkołach kształcenia nieformalnego, takich jak szkoły sportowe, muzyczne, artystyczne lub plastyczne, centra rekreacyjne lub kluby dla dzieci. Zajęcia są współfinansowane, a opłaty ustala właściciel (założyciel) szkoły.

W 2013 roku cztery gminy testowały nową metodę finansowania edukacji nieformalnej poprzez zastosowanie kuponu edukacyjnego ucznia. Na koniec projektu zostaną opracowane rekomendacje co do zastosowania tej zasady lub jej elementów we wszystkich gminach..

System kształcenia Bułgarii

W Bułgarii struktura edukacji przedstawia się następująco: Żłobki, do których dzieci mogą przychodzić do 3 roku życia. Przedszkola dla dzieci od 3 do 7 roku życia.

W szkole uczniowie uczą się 8+4 lata, 8 lat w szkole podstawowej w podziale na dwa etapy:

wstępny – od klasy I do IV włącznie i niższy etap średni od klasy V do VIII włącznie.

Oraz cztery lata edukacji średniej od klasy IX do XII.

Obowiązkowa edukacja od 5 do 16 roku życia.

System kształcenia Rumunii

Systemem edukacji na szczeblu krajowym zarządza Ministerstwo Edukacji Narodowej. Instytucje należące do państwowego systemu edukacji poprzedzającego edukację wyższą (przedszkola, szkoły podstawowe, średnie i policealne) podporządkowane są Ministerstwu Edukacji Narodowej poprzez powiatowe kuratoria.

Aktualne przepisy określają ogólne ramy ustanawiania prywatnych instytucji edukacyjnych na wszystkich poziomach. Idea edukacyjna rumuńskiej szkoły zakłada wolną i harmonijną indywidualność w tworzeniu autonomicznej osobowości i przyjmowaniu systemu wartości, jakie są niezbędne do spełnienia i rozwoju osobistego, rozwój ducha biznesu, aktywny udział obywateli w społeczeństwie, integrację społeczną i zatrudnienie.

Państwo zapewnia rumuńskim obywatelem równe prawa dostępu do wszystkich poziomów i form edukacji poprzedzającej edukację wyższą i edukacji wyższej, a także ustawicznego uczenia się bez żadnej dyskryminacji. Takie same prawa przysługują obywatelom innych państw UE i krajów należących do EEA oraz konfederacji szwajcarskiej. Prawa takie są jednakowo przyznawane wszystkim nieletnim członkom populacji, którzy wnioskuje o ochronę lub uzyskali ochronę w Rumunii, zagranicznym nieletnim i dzieciom bezpaństwowym, których rezydencja w Rumunii została oficjalnie uznana zgodnie z prawem. Zgodnie z postanowieniami ustawy o edukacji narodowej (1/2011) edukacja państwowa jest darmowa i zgodnie z prawem oparta na systemie egalitarnym. Dostęp do darmowej edukacji gwarantuje art. 32 [brak fragmentu zdania]. Państwo zapewnia podstawowe finansowanie dla wszystkich dzieci przedszkolnych i dzieci uczęszczających do obowiązkowych szkół państwowych, szkół prywatnych i akredytowanych szkół religijnych. Państwo zapewnia także podstawowe finansowanie dla akredytowanych państwowych, prywatnych i religijnych szkół zawodowych i średnich, a także dla państwowych szkół policealnych. Są one finansowane na podstawie standardowego kosztu na ucznia lub dziecko przedszkolne oraz w jego granicach zgodnie z metodologią ustaloną przez Ministerstwo Edukacji Narodowej.

Creative task for children, first year, 2018.

The child's creativity research working group:

Deputy director of education Snieguole Mazeikiene, psychologist Audrone Krisciukaitiene, speech therapist Grazina Glinskiene, teachers: Jūratė Kuciniene, Rosita Sakalauskiene, Vida Petraitiene and other teachers, project partners who instructed children from other countries.

The results of the study were processed and translated by psychologist Audrone Krisciukaitiene. "Ažuoliuko" School, Jurbarkas, Lithuania.

MATERIALS:

20 different colors (yellow, green, red, black and blue) of geometric shapes (circle, triangle, square and rectangle). Diameter of the shapes is 5 cm.

4 circles (1 yellow, 1 green, 1 blue, 1 red, 1 black);

4 triangles (1 yellow, 1 green, 1 blue, 1 red, 1 black);

4 squares (1 yellow, 1 green, 1 blue, 1 red, 1 black);

4 rectangles (1 yellow, 1 green, 1 blue, 1 red, 1 black).

INSTRUCTION FOR CHILDREN:

"Please create a picture on your A3 format page using these geometrical shapes. You are kindly asked not to look at your friends work and create by yourself."

INSTRUCTION FOR TEACHERS:

15 children, aged 4 years. Children are not provided by accurate instructions. During a creative task look for how every child arranges the pictures in A3 format paper. Is it one picture or maybe a few, are there any dominating colors? Are all the shapes used for a picture? How willing was the child to take up the task? How long did it take (in minutes)?

The goal of the research is to evaluate whether the children are capable of doing the creative task-creating a recognisable picture, giving the teacher minimal instructions.

The research tasks:

1. Did children understand the task?
2. Did children commit themselves to the task?
3. Did children create a recognisable picture from geometrical shapes?
4. Did children make one or more drawings?
5. Did children use all the colors in the creative task? Which colors dominated?
6. Did children use all geometrical shapes in the creative task? Which geometrical shapes dominated?
7. How long did he/she take to complete the task?
8. Disposition of geometric forms on paper (on the center of the paper, on the corner of the paper, all over the sheet)?
9. Comparisons between girls and boys results.

RESULTS

During the first year of "The Creative Task For Children" 176 children, aged 4 year old, from nine different countries participated in it.

Teachers assured that all the kids understood how to do the task. They also watched whether they committed themselves to the task? 149 children of which 61 boy and 88 girls willingly took upon the task, but at the beginning 27 children (G girls – 16 and B boys – 11) hesitated to commit themselves to the task. 147 children (G-84, B-63) created more than one drawing and only 29 children (G-14, B-15) created one drawing on the paper from the geometrical shapes. 124 children (G-65, B-59) used all the colors in their creative picture, 52 children (G-27, B-25) did not use all of the colors in their pictures. The dominant colour for boys was red, the dominant colour for girls was blue. Least used colour was black. 120 children (G-75, B-45) used all geometric shapes in the task, 56 children did not use all the shapes (G-25, B-31). The most used geometrical shape was a circle. 15 children took from 1 to 3 minutes to complete the task, 29 children completed the task from 3 to 6 minutes, 41 child completed the task from 6 to 10 minutes, 17 children completed from 10 to 15 minutes and for others it took more than 15 minutes to complete the task. For 113 (G-63, B-50) children disposition of geometric forms on paper was all over the page, for 46 (G-29, B-17) children disposition of geometric forms on paper was on the centre of the paper, for 17 (G-11, B-6) children disposition of geometric forms on paper was on the corner of the paper.

CONCLUSIONS:

All children managed to complete the task. Neither one gave up. They were really creative using geometrical shapes. They really liked the task. Many of them said it was fun to make something out of geometric shapes. Most of the children used all geometrical shapes, created recognisable picture, and completed the task quickly. Just couldn't explain a lot about their picture while making it.

With children an easier way to determine predilection toward high creativity is to simply observe children in action, to talk with them about how they think, imagine and solve problems.

Collecting and examining data certain key personality characteristics from teachers, parents and peers can also be very helpful in recognizing highly creative children.

When you talk with the parents about their children, please use their creative crafts. Parents will be less defensive and more helpful and supportive to you.

Kids linguistic examination task, 2019 (second year with the same children)

Previous year children were asked to do a creative task with geometrical shapes and this year we want you to examine their linguistic skills.

The research aims:

- I. Evaluate and develop childrens language skills through their ability to recognize geometrical shapes and colors.

II. Enhance childrens vocabulary with words – prepositions that describe spatial relationships between shapes: on the left, on the right, at the centre, at the bottom of the sheet, on the edge of the paper, next to.

III. To develop mathematical skills through language using geometric figures.

IV. To initiate childrens creativity by creating a situation where they would have to not only make a picture but also explain what's in it throughout the process.

The research tasks:

to ask each child some questions that are below about his/her own picture.

1. Did the child recognize all geometrical shapes? (Yes or No).
2. Did the child recognize all colours in his/her creative task? (Yes or No).
3. Did the child recognize the position/location of geometrical shapes on the paper?
  - a) what geometrical shape/-es do you see on the left/right corner/center/at the bottom of the paper?
4. What kind of geometrical shape/-es do you see next to the triangle/circle?
5. Did the child count correctly how many triangles/circles/squares/rectangles are in his/hers creative picture? (Yes or No).

Results

Data analysis done by 163 children (G-94, B-69), 5 years old, which attended last year. 134 children (G-76, B-58) recognized all geometrical shapes, 29 children (G-18, B-11) didn't recognize all geometrical shapes. Most of the children 155 (G-93, B-62) recognized all colours in their creative task. Only 8 children didn't recognize them (G-1, B-7).

Children recognized the position off geometrical shapes on the paper much better this year comparing with the previous year. Recognized – 128 children (G-73, B-55). Didn't recognize – 35 (G-21, B-14).

145 children (G-85, B-60) recognized what kind of geometrical shape is next to the triangle/circle. 18 children (G-9, B-9) couldn't say what kind of geometrical shape was next to the triangle/circle.

151 child (G-91, B-60) counted correctly how many triangles/circles/squares/rectangles are in his/hers creative picture. 12 children (G-3, B-9) made some mistakes during counting.

CONCLUSIONS:

The development of a child's thinking is related to the development of his speech. Language is a form of mind expression. Thought is difficult to express without the appropriate words and grammar tools. When thought is expressed by word, it's clear and real for those who speak and listen. The most important language function is communicative. Through the language children can talk about their feelings, desires, thoughts, they can talk to others. Through speech child extends his experience, which previously was based on child's sensations and perceptions. Through learning and communication with others, child consolidates language and shares their personal experiences with others.

Children's linguistic abilities are developing rapidly in 4-5 years of their life. The stock of words is increasing very rapidly, children use a variety of grammatical forms of words and compounds. Children are expressing their thoughts not only in simple but also complex sentences. So it's very important in this age to speak with them, ask them what they do, what they think.

However, some children have language disorders at this age. For children who have speech disorders, visual perception is often complicated – children hardly remember the names of colors and geometrical shapes, it's hard for them to grasp spatial arrangement of objects (shapes) and it's hard to express everything by language. Especially children with slow speech development have difficulties to remember names of geometrical shapes.

Comparing with the previous year, most of the children improved their communication skills; spoke more clearly and understood all the questions. Were able to describe what was in their pictures more vividly, most of them recognized the colors and shapes as well as their positions in the pictures.

It's been proven that creativity stimulates children's linguistic development. This creative task, in which geometrical shapes were used stimulates the development of expressive language-enrichment of the vocabulary (the names of geometrical shapes/colors), grammarly correct language development (preposition usage), fortification of learned sounds pronunciation, stimulates kids to explain the position of geometrical shapes using words. Helps to remember colors.

It's a multifunctional tool, which gives children a lot of positive emotions and awakens their creativity.

Skład zespołu projektowego

PRZEDSZKOLE MIEJSKIE NR 206 Z ODDZIAŁAMI INTEGRACYJNYMI położone jest w samym centrum Polski w Łodzi. Jest placówką 10 oddziałową z 6 grupami integracyjnymi. To placówka nowoczesna, wyposażona w sprzęt terapeutyczny (w tym Salę Doświadczania Świata), ciekawe pomoce i sprzęty dydaktyczne. Posiada piękny ogród, ciekawie zagospodarowany i w części zalesiony. W ostatnim roku przedszkole przeszło termomodernizację. Zlikwidowano w nim bariery architektoniczne. Mieści się na parterze dwukondygnacyjnego budynku razem ze szkołą podstawową. Dba o rozwój 220 dzieci (w tym 30 ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi).

Wspiera ogólną funkcjonalność wszystkich dzieci i ich rodzin. Realizuje różne projekty w zakresie edukacji europejskiej, ekologicznej i artystycznej takie jak Erasmus, eTwinning. Jest organizatorem wielu festiwali muzycznych i teatralnych dla dzieci. Zatrudnia 40 nauczycieli w tym wielu wysoko wykwalifikowanych specjalistów, których interesują nowoczesne metody nauczania w tym: „Małe Projekty-Trawelling boxes”, kodowanie, CLIL, Plan Daltoński, ICT oraz wiele skierowanych na pracę z dzieckiem niepełnosprawnym. Nauczyciele podejmują wiele działań innowacyjnych, są autorami publikacji zwartych i programów.

DAUGAVPILS PILSETAS 11. PIRMSSKOALAS IZGLITIBAS IESTADE położone jest w miejscowości Daugavpils na Łotwie. Przedszkole to odgrywa bardzo ważną rolę w rzeczywistości edukacyjnej na Łotwie. Znajduje się na przedmieściach miasta. Uczęszcza do niego 100 dzieci w wieku od 1 do 7 lat, zatrudnia 14 nauczycieli. Jest małym i przyjaznym zespo-

łem, który chce poznać nowe metodologie, dzielić się doświadczeniami i działaniami, tworzyć sieci szkół i poznawać nowe kultury i ludzi. Przedszkole zapewnia ciepłą i przyjazną atmosferę. Uczniowie uczą się sztuki, rzemiosła, języków obcych, programów zdrowotnych, przedmiotów przedszkolnych. Działania zapewniają możliwości eksploracji poprzez dramowe zabawy, muzykę, odgrywanie ról, zabawy i gry. Nauczyciele, uczniowie i ich rodzice uczestniczyli w ostatnich latach w programach Erasmus + KA 2, Nord plus Junior i różnych projektach eTwinning.

JURBARKO „AZUOLIUKO” SCHOOL znajduje się w Jurbarcas na Litwie. To małe miasto położone na prawym brzegu Niemna. Miasto znajduje się 200 km od stolicy Litwy – Wilna. W chwili obecnej ma 220 dzieci, 13 grup przedszkolnych, 1 szkolną klasę specjalną. Personel szkoły liczy 59 osób. W latach 2007-2019 wzięli udział w kilku projektach Comenius i Erasmus. Od 2016 roku realizują projekty Nord plus Junior. Uczestniczyli w 30 projektach eTwinning.

TURCJA

MAHMUTLAR 50. YIL AHMET KESOGU IIKOKULU – MEAK szkoła znajduje się w południowej części Turcji na śródziemnomorskiej riwierze w miejscowości Alanya. Szkoła posiada dwa budynki. Ma po opieką około 900 uczniów z 15 różnych krajów. W szkole działa 40 zespołów i pracuje 33 nauczycieli, 3 dyrektorów, 1 zastępca dyrektora. Nasi uczniowie rozwijają się w następujących dziedzinach: szachy, tradycyjny taniec folklorystyczny, języki obce, modelarstwo itp. Nasza kadra nauczycielska posiada kwalifikacje i wiedzę na temat różnych przedmiotów.

Bierze udział w wielu projektach krajowych i zagranicznych Erasmus +, eTwinning.

BULGARIA

DETSKA GRADINA „BRATYA GRIM” przedszkole znajduje się w Bułgarii w miejscowości Shumen. Uczęszcza do niego ponad 214 dzieci w wieku od 3 do 7 lat. Posiada doświadczenie w pracy z ICT. Przedszkole ma wiele kontaktów międzynarodowych, pracuje nad projektami e-bliźniaczymi i zakończyło projekty wielostronnego partnerstwa zgodnie z programami sektorowymi Comenius „Energia natury” 2008, „Magiczna książka opowiadań europejskich” 2012. Od 2016 roku realizuje projekty KA1 i KA2 programu Erasmus. Ma na swoim koncie ponad 20 projektów eTwinning. Inicjuje szereg krajowych i międzynarodowych działań.

ROMANIA

GRADINITA PRELUNGIT PERLUTELE MARII jest przedszkolem mieszczącym się w Rumunii w miejscowości Konstanta nad samym Morzem Czarnym. Placówka ma 8 grup i opiekuje się 230 dziećmi. W przedszkolu realizowany jest 10-godzinny i 5-dniowy program, który zapewnia kreatywne, wspierające i opiekuńcze środowisko nauki dla dzieci.

Personel przedszkola jest zainteresowany oferowaniem wysokiej jakości wczesnej edukacji i opieki wszystkim dzieciom w wieku od 3 do 5 lat. Programy mają na celu rozwijanie kompetencji społecznych i emocjonalnych oraz promowanie umiejętności poznawczych, językowych, umiejętności czytania i liczenia dzieci w wieku przedszkolnym, aby zapewnić im uczciwy start w szkole podstawowej. Stowarzyszenie Rodziców Szkół wspiera prowadzenie różnych projektów inicjowanych przez szkołę i naszą społeczność lokalną, aby rozwijać u naszych uczniów kreatywne i wolne osobowości. Nauczyciele i rodzice razem współpracują, aby osiągnąć cele dotyczące edukacji, zachowania i wzrostu dzieci oraz promować ich dobro. Ich celem jest budowanie zaufania i zrozumienia przedszkolaków, promowanie rozwoju języka poprzez opowiadanie historii, odgrywanie ról, piosenki, rymowanki, aby rozwijać ich kreatywność i niezależność.

Przedszkole było zaangażowane w wiele lokalnych i krajowych projektów i partnerstw.

SKŁAD ZESPOŁU PROJEKTOWEGO

AGRUPAMENTO DE FAJÕES znajduje się w Oliverira de Aze-meis niedaleko Porto i posiada zróżnicowaną ofertę edukacyjną dla swojej społeczności, dla uczniów w wieku od 3 do 18 lat. Na poziomie edukacji przedszkolnej ma 9 grup rozmieszczonych w 7 budynkach dla dzieci w wieku 3-6 lat, gdzie personel (9 nauczycieli, jeden psycholog i jeden pracownik socjalny) oferuje wysokiej jakości edukację wczesnoszkolną.

Obszar ekspresji i komunikacji portugalskiego programu nauczania obejmuje dziedziny języka i podejścia twórczego w dziedzinach: teatru, ekspresji plastycznej, muzyki i tańca, co sprawia, że nauczyciele przedszkolni mają doświadczenie w opracowywaniu małych projektów i działań w tych dziedzinach. W przedszkolach dzieci i nauczyciele uczestniczą w wydarzeniach w regionie.

Obecnie realizuje projekty, które starają się odpowiedzieć na różne potrzeby społeczności, a mianowicie, Tydzień kodowania, I-Learning Project, który jest doświadczeniem w nauce z tabletami mobilnymi w środowisku klasowym. Realizuje wiele projektów eTwinning oraz Erasmus +.

INSITUTO COMPRENSIVO ANZIOIII znajduje się w Lavinio Lido di Enea, na przedmieściu Anzio, turystycznego miasta,

położonego na wybrzeżu Morza Tyreńskiego w Lacjum, 50 km od Rzymu we Włoszech. Szkoła ta ma 1310 uczniów w wieku od 3 do 14 lat, z których 58 to dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych oraz 140 nauczycieli w tym 32 specjalistów. Ponadto istnieje 37 dzieci z określonymi zaburzeniami rozwojowymi, które nie są wspierane przez nauczyciela specjalistę, ale dla których nauczyciele stosują określone strategie nauczania. Misją szkoły jest promowanie wzajemnego zrozumienia między różnymi kulturami. Placówka brała udział w projektach europejskich tj.: Comenius, Erasmus, projektach wielostronnych, a także eTwinning.

4TH KINDREGATEN OF N. IONIA – VOLOS znajduje się w Grecji w mieście N. Ionia – Volos. Przedszkole, to placówka z 2 oddziałami. Ma 42 uczniów. W każdej sali ma komputery i korzysta z technologii ICT w każdym temacie, z którym ma do czynienia.

Organizuje spotkania z rodzicami i ekspertami, a także festiwale z okazji specjalnych dni z dziećmi i ich rodzicami. Zrealizowało projekt Erasmus + KA1 i uczestniczyło w projekcie Erasmus + KA2 aby poznać zagraniczne systemy edukacyjne i współpracować ze szkołami zagranicznymi. Realizuje wiele projektów eTwinning, korzysta z ICT i multimediów, prowadzi wiele projektów dotyczących środowiska, ekologii, recyklingu, tradycji itp.

ISBN 978-83-943626-1-4

The publication has been funded within the framework of the European Union Erasmus Plus programme.
This publication reflects the views only of the authors, and the National Agency of Erasmus Plus Programme as well as the European Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.
COMPLIMENTARY COPY
Publikacja została zrealizowana przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej w ramach programu Erasmus+.
Publikacja odzwierciedla jedynie stanowisko jej autorów i Komisja Europejska oraz Narodowa Agencja Programu Erasmus+ nie ponoszą odpowiedzialności za jej zawartość merytologiczną.
PUBLIKACJA BEZPŁATNA